

Vetőmag

A
Vetőmag
Terméktanács
folyóirata

XII. évfolyam, 2005/2

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Elnök: Dr. Hullán Tibor

Vetőmag Szövetség és Termék Tanács

2005. április 26-ai Küldöttközgyűlésének elnöki beszámolója

A magyar történelemben minden biztonnal 2004. május elseje nevezetes dátum lesz, mert az EU-ba történő belépésünk korszakváltó fordulót jelenthet annak ellenére, hogy ennek most a nehézségeit érezzük. A Vetőmag újság 2004-es évfolyamának az első száma az EU belépésünk idején a vetőmagágazat helyzetét, a lehetőségeket, a felkészültségünk fogyatékoságát és legfőképpen a feladatokat mutatja be. Egy év elteltével érdemes újra elolvasni ezeket az írásokat és mérleget készíteni.

Mi történt az elmúlt évben? Megtapasztalhattuk, hogy az EU agrárpiacán a támogatás mellett nagyon kemény verseny is van, különösen olyan évben, mint az egész EU területén bő termést adó 2004 év volt. Megtapasztaltuk a bürokráciát is. Bürokráciájukra a régi európaiak sem büszkék, különösen arra nem, hogy az új belépőkre 80 ezer oldalnyi EU joganyagot zúdítottak a jogharmonizáció keretében. Közvetlenül érezkelhettük a civil szervezetek jelentőségét. Tény, hogy az EU részéről az FVM-nek a gabonatermés előrejelzései, a végleges termésbecslés, a túltermelés levezetésére tett javaslati visszafogottan kerültek meghallgatásra. Tapasztalhattuk, hogy az EU-ban a tájékozódás nem egyirányú, hanem párhuzamos, ott meghallgatják a civil szervezetek véleményét, figyelembe veszik lobbizásukat. Az Európai Vetőmag Szövetségben (ESA), az Európai Kukorica Szövetségben (CEPM) a Vetőmag Szövetség és Termék Tanács tájékoztatását a magyar búza és kukorica rejtőterméséről és a tárolási gondokról nemcsak érdeklődéssel hallgatták, hanem az ügy megoldása mellé álltak és azt továbbvitték az EU Mezőgazdasági Főbiztosi meghallgatásig. *Konklúzióként megállapíthatjuk, akkor lehetünk eredményesek Brüsszelben, ha el tudjuk érni a civil szervezetek és a hivatali szervek egyenértékűségét és párhuzamosságát továbbá, ha a tagállamok között és a civil szervezetekben szövetségesekre találunk.* Röviden úgy lehet az elmúlt egy év EU tagságunk tanúságait értékelni, hogy nagy volt a várakozásunk, nem akartuk elhinni, tudomásul venni felkészültségünk hiányosságait, és a tényekre enerváltan reagáltunk. Tudomásul kell vennünk, hogy amit az elmúlt 15 évben az európai piacgazdálkodás megvalósítása terén elmulasztottunk, azt most rövid idő alatt, 2-3 év alatt teljesítenünk, pótolnunk kell, mert a versenyben menthetetlenül lemaradunk.

A Vetőmag Szövetség és Termék Tanács történetében is fontos volt a 2004. év. 2004-ben történt meg a régiókra és a szekciókra egyaránt alapozott küldöttek megválasztása, majd a küldöttek által a teljes körű tisztújítás is megtörtént. Az új elnökség fontos feladatának tekintette a külföldi vetőmagszervezetekkel a kapcsolatok kiépítését, elsősorban az Európai Vetőmag Szövetség (ESA) munkájába való aktív bekapcsolódást. A VSZT 2004. október 1.-én hivatalosan is felvételt nyert a teljes vetőmagágazat – beleértve a nemesítést, a vetőmag-előállítás és a vetőmagpiacot is – európai szintű érdekképviseletébe. Az ESA-nak ez a képvisellete az Európai Parlamenten, a Tanácson és a Bizottságon túlmenően kiterjed az EU egyéb kormányzati és nem kormányzati szerveire, mint a Közösségi Növényfajta Hivatal, egyéb a mezőgazdasággal és biotechnológiával foglalkozó szövetségeire, a nemzetközi sajtóra, stb. Látható, hogy az ESA tevékenysége rendkívül széles körű. Az ESA tevékenységét elnökség irányítja, támaszkodva az operatív munkát végző nagyon agilis, jól felkészült, nagy gyakorlattal rendelkező négy fős főtítkárságra, a szakmai szekció bizottságokra, a horizontális bizottságokra, mint a Jogi és Szabályozási Bizottság, a Szellemi Tulajdon és Nemesítési Jogi Bizottsága és esetenként az ad hoc munkabizottságokra. Ehhez szervesen kapcsolódik a tagok által elvégzett nagy mennyiségű munka.

Összességében elmondhatjuk, hogy az ESA egy olyan – a tagjai munkájára és kapcsolataira épülő szervezet –, amely képes az európai vetőmagágazatot hatékonyan képviselni az EU bürokrácia sokszor áthidalhatatlannak tűnő útvesztőiben.

A VSZT ügyvezetésének az ESA folyamatosan megküldi az EU vetőmagokkal kapcsolatos jogszabály-módosítási előterjesztéseket. A jogszabály-módosítás mellé általában megküldi a saját álláspontját is. Ezeket az anyagokat a VSZT ügyvezetése folyamatosan, véleményezésre elküldi az ügyben érdekelt tisztségviselőinknek, akiknek a véleményét összefoglalja, és megküldi az ESA-nak. A módosított jogszabályokat – elfogadásukat követően – ismertetés céljából a VSZT a tagság számára elérhetővé teszi.

Úgy gondolom, hogy a tisztelt küldöttek tudják, hogy a Francia Kukorica Szövetséggel (AGPM) a VSZT-nek több mint négy-

éves korrekt, szakmai kapcsolata, együttműködése van. *Az együttműködés meggyőzött bennünket arról, hogy az Európai Kukorica Szövetségbe (C.E.P.M.) való belépésünk csakis előnyös lehet számunkra.* Erre az eseményre 2005. január 12-én Brüsszelben került sor, ahol Magyarország mellett felvételt nyert a Cseh Köztársaság, Lengyelország és Szlovákia is.

A tagfelvétellel egy időben az Európai Kukorica Szövetségének alapszabály-módosítására is sor került, és pedig a szövetség a kukoricatermesztésen túlmenően a nemesítés és kereskedelmi problémákkal is foglalkozni kíván, vagyis a kukorica teljes vertikumát átfogja. A C.E.P.M. súlyát jól mutatja, hogy az alapító tagjai között olyan jelentős szakmai szervezetek vannak, mint a német DMK (Deutsches Mais Komite) és a francia AGPM.

A CEPM legfőbb szerve az új országok csatlakozásával 7 főre bővült Igazgatótanács. Az Igazgatótanácsot az öt alapító ország (Franciaország, Németország, Olaszország, Spanyolország, Portugália) képviselői mellett két új EU tagország képviselője Lengyelországról Tedeus Michalski és Magyarországról Takács Géza úr alkotja. Az elnöki teendőket jelenleg az AGPM elnöke Christophes Terrin úr látja el, az alelnöki teendőket pedig Takács Géza úr.

A Szövetség célja a tagok tevékenységének korrigálása és képviseletének ellátása a szakmai és közéleti szervezetek előtt tagállami és nemzetközi szinten a következők szerint:

- a gazdasági élet területén a kukoricaágazat fejlesztésének érdekvédelme a termés, a versenyképesség növelésével és a piacok bővítésével,

- a kutatás, a fejlesztés területén mindazoknak a technikai, technológiai megoldásoknak a támogatása, amelyek az ágazat, az ágazat vállalatainak gazdasági eredményességét szolgálják.

A felvételünk óta két probléma megoldásában is segített a Szövetség. Megpróbált exporttámogatást kiharcolni a felhalmozódott intervenciók kukoricakészletek értékesítésére. A szervezet ennek érdekében több EU Bizottságnál lobbizott, sőt – ahogy azt korábban említettem – a VSZT szakértőjét a szervezet kíséretében az intervenciókat felügyelő Biztos is fogadta. A VSZT a franciákkal együtt közös beadványban hívta fel az EU Bizottságának a figyelmét a csemegekukorica ágazat válságos

helyzetére. A beáramló olcsó thaiföldi export lehetetlenné teszi az európai természet. Intézkedést kértünk a probléma megoldására. A beadvány első eredménye, hogy a csemegekukorica lekerült a vámkedvezményt lehetővé tevő ún. GSP termékek listájáról.

Az Európai Vetőmag Szövetség és az Európai Kukorica Szövetség tevékenységének rövid bemutatásával szerettem volna érzékeltetni a tagságból származó előnyöket. Az előnyök nemcsak a folyamatokra való rálátást, az információszerezést jelentik, hanem a problémák megoldásának, esetenként a megelőzésének a lehetőségét is.

A VSZT Elnöksége időszerűnek tartotta a szomszédos országok vetőmag szervezeteivel a kapcsolatok rendezését. Az *Elnökség 2004. december 9-én döntött a Kelet Európai Vetőmag Hálózathoz az EESNET-hez való csatlakozásról*. A tagjaink közül számosan korábban is részt vettek a Hálózat rendezvényein, most ezzel a belépéssel ezt a VSZT szintjére emeltük.

1999-ben a közép-kelet európai országok nemzeti vetőmag szövetségei úgy döntöttek, hogy a régió vetőmagszektora integrációjának, illetve a jellemző információhiány miatt, valamint a kapcsolatépítés és a közös álláspont kialakítása érdekében létrehoznak egy szervezetet a régióban. Az EESNET Hálózat egy laza szövetség mindenfajta szigorú szabály, vagy kötelezettség nélkül. A *Hálózat célja az információáramlás lehetővé tétele regionális és nemzetközi szinten egyaránt*.

A szervezetben a nemzeti vetőmag szövetségek képviseltetik magukat és minden tagszövetségnek azonos súlya van. Tagdíj nincs. Három fő területen fejti ki a tevékenységét.

- Felmérések, kérdőívek útján lehetőséget nyújt az információcserére: vetőmag-előállításokról nemzeti fajtalistákról, jogalkotási szabályozási kérdésekről.

- Évente megrendezi a vetőmag konferenciát, amelyet a szervezetben résztvevő tagországok valamelyike szervezhet.

- Éves jelentés, valamint főként a vetőmag konferencián elhangzottak alapján publikációk készítése.

A szervezetnek nincsen sem titkársága, sem vezetősége. Az adminisztrációs teendőket a cseh szövetség látta el a megalakulástól 2003. év végéig. Jelenleg ezt a funkciót a szerb szövetség látja el. Az EESNET-nek hazánkon kívül jelenleg 9 tagja van: a bolgár, a cseh, a litván, a macedón, a lengyel, a szlovák, a szerb, az orosz vetőmag szövetségek és egy vetőmagvállalat, mely Ukrajnát képviseli.

A kapcsolatfelvétel megtörtént és reméljük a tagságból származó előnyöket a jövőben minél jobban ki fogjuk használni.

Az EESNET-en túlmenően a cseh, a lengyel, a szlovák tagszövetségekkel informális kapcsolatokat is fenntartunk, amely során kicseréljük a tapasztalatokat az egyes tagországok vetőmagágazatának

helyzetéről és a szövetségek működéséről. Erre évente 2-3 alkalommal nyílik mód a találkozásra, általában valamely nagyobb vetőmag konferencia keretében.

A VSZT-nek a 2004. évi munkájának a bemutatását azzal kezdem sikerült elérni, hogy az egységes területalapú FVM rendelet minden az OMMI által szántóföldön ellenőrzött vetőmag-előállító területre kiterjedjen. Sikerült megőrizni a szántóföldi szemledíjak és a fémzárókkal kapcsolatos díjak 50 százalékos visszatérítését. A tagjaink által visszaigényelt összeg 2004-ben 325 millió Ft volt. Viszont a területala-

pú támogatás elnyerésének nem lett feltétele a fémzárólt vetőmaghasználat. Prognosztizálható volt a kalászos vetőmaghasználat nagyarányú csökkenése, melyhez a kedvező nagy termés, az intervenció felvásárlás elhúzódása által generált alacsony piaci ár is hozzájárultak, pl. a búza esetében a szaporító terület 49 163 hektár, az összes nyerstermés mennyisége 297 797 tonna, a fémzárólt vetőmag mennyisége 153 040 tonna, a felhasznált fémzárólt vetőmag mennyisége 99 798 tonna a felújítási arány 1 140 444 hektár vetésre számolva 32 % volt. Kevés vigaszt jelent számunkra, hogy a nyugati országokban is visszaesett a vetőmaghasználat. A 32 % felújítási arányt a „minőségi” fekete vetőmaghasználat valamelyest javítja. A 2005-ös év nagy feladata, hogy a legális kalászos vetőmag-értékesítést növeljük, mely részben szakmai feladat, de részben a francia és cseh példákat figyelembe véve közvetlen, vagy közvetett formában állami feladat is.

2005-ben a vetőmag-előállításához kapcsolódó díjak 50 százalékos visszaigénylésének lehetőségét erőfeszítéseink ellenére nem valószínű, hogy meg tudjuk őrizni. A támogatást átmenetileg forráshiányra hivatkozva szüneteltetik.

2005-ben azon takarmánynövény fajok vetőmagjai kapnak plusz támogatást, ame-

lyek az EU kvótás vetőmag-támogatási listán szerepelnek a kvóta erejéig.

A 2005. év nagy feladata az OMMI díj-szabás elfogadása, pontosabban a díjtételek inflációarányos elfogadása (VSZT álláspont), illetve a most kötelezően előírt egyes vizsgálatok részleges elhagyása pl. a fajtakitermelés.

A 2004. év volt az FVM vetőmagrendeletek kiadásának éve. A növényfajta állami elismeréséről (40/2004. FVM rendelet), a szántóföldi növényfajok vetőmag előállításáról és forgalomba hozataláról (48/2004. FVM rendelet), a zöldség szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról (50/2004. FVM rendelet) gyors előterjesztésének éve. A rendelet megalkotásában a Sapard program keretében német és holland szakértők is részt vettek. A szakmai civil szervezet (a VSZT) a műhelymunkán kívül rekedt. A fő célkitűzések teljesültek a rendeletben, a hibák és hiányosságok korrigálása folyamatban van.

Gondoskodtunk, hogy az új jogszabályok kezelhető CD formában minden Terméktanács tagnak, illetve vetőmaggal foglalkozó szervezeteknek rendelkezésre álljanak.

A 2004. év egyik legnagyobb problémája: az EU *fajtalistára vett 17 GMO hibridkukorica fajtát, de a tényleges forgalmazhatóságot a tagországokra bízta*. Az FVM kiadta a védzáradékot, ami tiltást jelent a forgalomba hozatalra az ország egész területére. Folyamatban van a koegzisztencia törvény elkészítése a hagyományos, a GMO és az öko-termesztéstechnológiák együtttermesztésének szabályozásáról.

A VSZT álláspontja a GMO hibridkukoricával kapcsolatosan világos: a GMO hibridkukorica termesztéséhez a piaci viszonyok, a marketing lehetőségek alapján viszonyulunk. Minthogy az EU-ban a GMO növények, így a GMO kukorica társadalmilag nem elfogadott, a GMO kukorica a piacon eladhatatlan. Továbbá a csemegekukorica termelés a hibridkukorica vetőmag-előállítás és az ökotermesztés esetén kritérium a GMO mentesség. Nos amíg a piacon ilyenek a viszonyok a GMO szennyeződést, fertőzést minden eszközzel meg kell akadályoznunk. Óvatosságra hívjuk fel a tagjaink, és rajtuk keresztül a gazdák figyelmét. A vetőmag bizalmi áru, ezért a vevőknek azt tanácsoljuk csak megbízható helyről és megbízható személytől vásároljanak hibridkukorica vetőmagot. Természetesen ez a jó tanács minden vetőmagra és szaporítóanyagra vonatkozik.

Az elnöki beszámoló elején már szóltam az EU agrárpiacon meglévő kemény versenyről. Az áruk szabad áramlását az EU-ban, a hazai piacokon is érzékelhetjük, naponta találkozunk az EU-ból származó élelmiszerekkel, zöldségekkel, gyümölcsfélésekkel. Informálisan tudunk a kishatármenti forgalomban bejövő román hibridkukorica vetőmagról. A kapott informális értesülésekről tájékoztattuk a régiókat és felhívtuk az OMMI, a VPOP, az FVM figyelmét

a jelenségre. Románia, mint OECD és ISTA tag, és az 1991. évi UPOV Egyezmény aláírója, az EU a román vetőmag-minősítési rendszert egyenlősítette, ami annyit jelent, hogy a román vetőmag-vizsgálati eredményeket mint egyenértékűt el kell fogadnunk, viszont kérhetjük a GMO mentesség igazolásának meglétét. A VPOP is ígéretet tett a fokozottabb ellenőrzésre. A legfontosabb az, hogy nem sikerült egyetlen kishatármenti forgalomban áthozott zsákot fellelni. Románia egyes GMO növényfajok termesztéséhez hozzájárult. Ezért alakult ki a GMO szennyezettségre vonatkozó vélelem. Itt is csak megismételni tudom megbízható helyről megbízható személytől vásároljunk a szükséges bizonyítványok, igazolások megléte mellett vetőmagot. Felhívjuk a tagság és a gazdálkodók figyelmét a megtermelt áru minőségének, illetve ennek bizonyítását szolgáló eredettanúsítási rendszerek és származási igazolások fontosságára. Továbbá arra, hogy az eladó az eladott áruért, így a vetőmagért felelősséggel tartozik. Így aztán nagyon fontos, hogy tudjuk ki az eladó, a vételt igazolni is tudjuk a vétel tartozékát jelentő GMO igazolással együtt. Fontos, hogy a vevők, a gazdák megértsék, ha vételnél nem körültekintően járnak el, akkor a GMO-s, vagy GMO-val szennyezett hibridkukorica vetőmag használatnak beláthatatlan következményei lehetnek és óriási felelősséget vállalnak fel.

A Küldöttközgyűlés napirendi pontjai között szerepel az Etikai Kódex elfogadása. Az Elnökség fontosnak tartotta, hogy a Küldöttközgyűlés elé átdolgozott, naprakész Etikai Kódex kerüljön, mert mind több a vetőmagpiacon az etikailag kifogásolható kereskedelmi magatartás, különösen a promóció, az árengedmények területén. Közben – mint ahogy korábban szoltam róla – a verseny éleződik, sőt szélesedik, már nemcsak a vállalatok a gazdák között van verseny, hanem előtérbe kerül a régiók, az országok versenye is. Az ország gazdasági helyzete sem jó. Kemény esztendőket követnek, melyet nekünk eredményesen kell megvívunk.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Turi János
elnök

A küldöttközgyűlés tapasztalatai és döntései

A 2004. évi szakmai feladatok teljesítésével, a pénzügyi beszámolóval, illetve 2005. évi tervvel és költségvetéssel az Elnökség 2005. március 22-én foglalkozott és javaslatát az április 26-ai Küldöttközgyűlés elé terjesztette. Javaslatának kialakításához figyelembe vette az Ellenőrző Bizottság beszámolóját is, amit a Küldöttközgyűlés is megismert. Mindkét fórum megvitatta a témát, és döntött a feladatok végrehajtásáról és a 2005. évi pénzügyi keretéről. E cikkben témánként csoportosítva és összefoglalva adunk tájékoztatót a két fórum javaslatairól, illetve döntéseiről.

Az EU csatlakozással együtt járó eredménynek kell betudnunk, hogy a Szövetségnek sikerült elismerten bekapcsolódnia az EU-s szervezetek munkájába. Így tagja lettünk az Európai Kukorica Szövetségnek (C.E.P.M), az Európai Vetőmag Szövetségnek (ESA) és a Kelet Európai Vetőmag Hálózatnak (EESNET). A CEPM elnökségének tagja, egyben alelnöke lett Takács Géza (IKR). Tagságunk egyrészt elismertséget jelent, másrészt tagdíjjal jár, viszont beleszólási lehetőséget ad az európai vetőmag-előállítás szervezeti, technikai feladataiba. Az elismertetés, a beleszólás lehetősége alapfeltétele a magyar vetőmagtermesztés működőképességének. A szakmai kérdések véleményezése, válaszadás, érdekeink érvényesítését jelenti, ugyanakkor ez tagdíjjal, a szervezet tanácskozársra való kiutazással és annak költségeivel jár együtt. A kiutazások pedig reggeli repülőgépes indulást és esti érkezést jelentenek, vagyis nem minősíthetők „kirándulásnak”. Csak 2004. évben 4 témára kellett kialakítanunk átfogó magyar álláspontot. Természetesen ennek a feladatnak csak úgy tud eleget tenni a VSZT, ha aktív, az adott szakterületen felkészült tagi támogatást kap, amit ezúton is szeretnék megköszönni. A megnövekedett feladatok természetesen az infláción felül növelték a VSZT költségeit is.

A 2004. évet 46 552 824 Ft összes költséggel (tervezve 47 158 136 Ft volt), 42 479 099 Ft összes bevétellel (tervezve 44 640 059 Ft volt) zártuk úgy, hogy az évi végi pénzügyi tartalék 1 614 855 Ft lett. Tehettük ezt azért, mert előző évről 3 166 504 Ft pénzügyi tartalékot hoztunk át. A számokból kiderül, hogy nem az összes költségek növekedése, hanem a tagdíjbevételek tervezettnél jelentősebb csökkenése okozott gondot. Költséghelyek között volt túllépésünk ezeket azonban a tervezetthez képest jelentősen megnövekedett költségek okozták. Így pl. a külföldi szervezetek

tagdíja és a kiküldetési költségek a tervezett 800 000 Ft helyett 2 003 275 Ft felhasználást igényeltek. Hasonlóan növekedtek és a rendezvények költségei. Ez utóbbi magyarázata, hogy 2004. évben le kellett bonyolítanunk a térségi küldöttválasztó közgyűléseket, ahol egyben megválasztottuk a térségek bizottsági tagjait (6 térség), a szekció közgyűléseket, megválasztva a szekció bizottságokat (7 bizottság), egyben az országos küldöttközgyűlés küldötteit. A növekvő költségekkel szemben 2004 évben az elmaradt tagdíjfizetések miatt bevételeink is csökkentek (678 941 Ft). Az elmaradt tagdíjbefizetések alapszabály szerinti kizárásokkal jártak. Az elnökség elfogadta és a küldöttközgyűlésnek kizárásra javasolt 29 tagot – akik többszöri felszólítás ellenére sem rendezték 2004. évi tagdíj tartozásukat –, ami azt jelenti, hogy a jövőben vetőmag-előállítással, illetve forgalmazással nem foglalkozhatnak. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a kizárásra került gazdálkodók többnyire pont azért nem fizettek, mert a vetőmaggal összefüggő tevékenységeik megszűntek. A 2004. évi helyzetre kellett alapoznunk a 2005. évi tervünket és a fenti számokból nyilvánvalóan adódik: kénytelenek voltunk tagdíjmelésre előterjesztést tenni. A javaslat elkészítése előtt, az Elnökség döntése alapján, lefelé felkértük a legnagyobb létszámú besorolási kategória (579 tag) 15 000 Ft-ot évi tagdíjjal nyilvántartott tagjait, hogy vizsgálják felül tagdíjbevallásukat, figyelembe véve, hogy a kért felülvizsgálat idején már rendelkezhetnek mérlegadatokkal. A kapott válaszok egyértelművé tették, hogy nem téves besorolásról, a mérlegadatok hiányáról, hanem alapvetően tagjaink is a 2004. évi elmaradt bevételeiről van szó. Az emelés mértékét az Elnökség határozta meg és a Küldöttközgyűlés 2. ellenjavaslatával és I. tartózkodással elfogadta. A küldöttközgyűlésen több hozzászóló hangsúlyozta, hogy nem a tagdíjmelés ténye a probléma, – hiszen ez adott esetben nem haladja meg egy vetőmagtétel fémzárolási költségét –, de a tagság kéri érdekeinek erőteljesebb képviselését.

Az elnökség által javasolt és küldöttközgyűlés által elfogadott tagdíjmelés a *táblázatban* olvasható.

A felemelt díjtételek 2005. január 1-től érvényesek.

A fentieket figyelembe véve a VSZT 2005. évi költségvetése 58 108 400 Ft bevétellel, 46 950 000 kiadási előirányzattal és 12 773 255 Ft „elméleti” pénzügyi tartalékkal került jóváhagyásra. Az „elméleti”

Tagdíj-kategória	Régi tagdíj (Ft)	Javasolt tagdíj 2005. január 1-től (Ft)
I. 0- 5.000.000 Ft között	15.000	30.000
II. 5.000.001- 50.000.000 Ft között	45.000	60.000
III. 50.000.001- 150.000.000 Ft között	75.000	100.000
IV. 150.000.001-1.000.000.000 Ft között	135.000	160.000
V. 1.000.000.001 Ft fölött	300.000	350.000

kifejezést azért hangsúlyozom, mert sajnálatos módon számolnunk kell, egyrészt a most kizárt tagok tagdíjkiesésével, másrészt esetleges további tagsági viszony megszűnésével. A 2005. évi kiadások tervezésénél figyelembe vettük azokat a megtakarítási lehetőségeket, melyek mérsékelhetik a 2004-hez viszonyított költségeinket. Ezt azonban csak ott alkalmaztuk, ahol a költségsökkentés nem veszélyezteti eredményességünket (folyóiratok, rendezvények, OMÉK részvétel, stb.). Természetes dolog, hogy a tagdíjemelést és akár csak az évi 30 000 Ft-os tagdíj a tag számára kedvezőtlen. Szeretném azonban felhívni a tagság figyelmét, hogy mindazok az információk, amik akár az újságunkban, akár honlapunkon, hírlevélben rendelkezésre állnak, a tag számára költségeinek megtérülését jelenthetik. Ez azonban csak akkor várható, ha a Szövetség tagjai a leírtakat figyelembe veszik, és adott szakmai kapcsolataikon keresztül partnereik felé is továbbítják. Példaként engedjék meg, hogy felhozzam a VSZT által készített, jogszabályokat tartalmazó CD-t, amit minden tagunk megkapott. A CD az összes szemle és fémzárólati határértékeket tartalmazza, ugyanakkor sokan még ma sem ismerik ezeket a határértékeket.

A küldöttközgyűlés tudomásul vette és elfogadta, hogy 2005 év taglétszáma 1130, ebből 969 a rendes és 161 a regisztrációs tag.

A küldöttközgyűlés tudomásul vette, hogy 2004. május 27. és 2005. április 20. között a Szövetség tagsága 78 taggal növekedett, és 90 taggal csökkent (a Küldöttközgyűlés által kizárt tagokon kívül).

évi Küldöttközgyűlésen új alapszabály került elfogadásra és ehhez kellett kapcsolódni az előírásoknak, másrészt az EU tagsággal összefüggő jogszabályváltozások, hivatkozások, stb. feltétlenül szöveg módosítást igényeltek.

Az Elnökség megvizsgálta a tagdíjhátralékos tagok tagsági viszonyát, és a Szervezeti és Működési Szabályzatban az alábbiak szerint módosította:

„A tag a tagdíját a kiküldött számla alapján, a számlán előírt határidőig tartozik kiegyenlíteni. Ha a számla kiegyenlítésére – felszólítás ellenére – további 90 napon belül nem kerül sor az Elnökség a tagsági viszonyt fel kell függesztesse. A felfüggesztett tag tagságát igazoló Tanúsítvány a felfüggesztéssel érvényét veszti, és a tag a továbbiakban a vetőmag jogszabályok szerinti jogait nem gyakorolhatja. A Küldöttközgyűlés a felfüggesztett tagot véglegesen kizárja.”

A Küldöttközgyűlés az előterjesztett anyagokat egyhangúlag elfogadta. Mind az Etikai Kódex, mind a Szervezeti és Működési Szabályzat a VSZT honlapján megtekinthető és lehívható (www.vetomagtermektanacs.hu).

Az itt felvázolt feladatokkal kapcsolatban több hozzászólás, vélemény hangzott el, amely a VSZT tisztségviselői és ügyvezetése számára megszívlelendő és a jövőben követendő.

A szakmai feladatok alakulásáról, azok értékeléséről tájékoztatót adott Turi János elnök úr, melynek teljes szövege az újságunk vezető cikkében olvasható. A beszámolóhoz mind az elnökségi ülésen, mind a közgyűlésen többen hozzászóltak. Amiről fontos említést tenni, azok a VSZT szakmai

A Küldöttközgyűlés megvitatta az előterjesztett módosított Etikai Kódexet, továbbá az új Szervezeti és Működési Szabályzatot. A módosításokra azért volt szükség, mert egyrészt a 2004.

munkájával kapcsolatos kritikai észrevételek. A hozzászólók hiányolták az „eredményességet”, ami alatt elsősorban a szakmai érdekek képviselésének hiányosságait tartották hibának. Sajnos több kezdeményezésünket nem követő intézkedések az egész agrárium helyzetére vetíthetők vissza, kiemelve a támogatások hiányát, annak korlátjait. Ez egyrésztől jelentősen behatárolja a vetőmaggal foglalkozók lehetőségeit, másrésztől ugyanakkor a piaci versenyhelyzetet javító, gyors, folyamatos és anyagi költségeket is igénylő intézkedéseket is követel. Sok esetben, amit a tagság eredménytelenségnek tud be egyik oldalról, a másik oldalról eredményként kezelhető, hiszen az adott helyzetenél sokkal rosszabb szituációt sikerült elhárítanunk. Természetesen a tagság véleménye a mérvadó, de figyelembe kell veyük a korlátozó lehetőségeket. E gondolatsor magyarázatára felhoznám az OMMI díjtételek 50 %-os visszaigényelhetőségét. Az elmúlt évek során sikerült elérni, hogy a díjtétel visszaigényelhetőség nemzeti támogatással vált, bekerült az EU által is elfogadott nemzeti támogatások sorába. Az előző években visszaigényelt összeg évente meghaladta a 300 millió Ft-ot. A 2005. évi támogatási lehetőségek azonban erre anyagi eszközt nem biztosítottak. „Eredménynek” kell tekintenünk, hogy a támogatási forma bent maradt a 2005. évi támogatási rendeletben és „eredménytelenségnek”, hogy fejezet hiányában az legjobb esetben (FVM szóbeli ígéret) az év II. félében kerülhet kifizetésre, ha az anyagi lehetőségek ezt megengedik.

Az elhangzott kritikák összefoglalójaként elsősorban az egyértelműbben, határozottabban és minden esetben írásban kell véleményünket az irányító és felügyelő szervezetek felé megküldenünk. Mindezekről a tagságnak is hírlevélben keresztül (e-mailben) folyamatosan információt adunk. Az elmaradt válaszokat, vagy számunkra elfogadhatatlan álláspontot sajton keresztül nyilvánosságra fogjuk hozni.

Dr. Hullán Tibor

VETŐMAG SZÖVETSÉG ÉS TERMÉKTANÁCS elérhetőségei

Cím: 1054 Budapest, Szabadság tér 14.

Postacím: 1240 Budapest, Pf. 140.

Telefon: 06-1-332-5755

Telefax: 06-1-302-6507

E-mail: vetomagt@hu.inter.net

Honlap: www.vetomagtermektanacs.hu

Még egyszer a kukorica vetőmagról és a GMO megítéléséről

**Az elmúlt időszakban a sajtóban több közlemény jelent meg a GMO és az ezzel kapcsolatos szennyeződés veszélyeiről. E hírek egymást erősítették és indokoltnak tűnik, hogy a Vetőmag Szövetség és Termékta-
nács tagjai egy teljes körűnek nevezhető tájékoztatást kapjanak.**

Megelőző számainkban már beszámoltunk a GMO mibenlétéről, természetese mellett és ellene szóló érvekről. Az európai piac elutasító magatartásáról, és ennek következtében a magyarországi érdekeinkről. Vagyis: amíg a vevők fenntartásokkal vannak a GMO szervezetekkel szemben, Magyarországnak meg kell őriznie mentességét. Gondolni kell arra is, hogy birtokszerkezetünk, klimatikus és földrajzi adottságaink is óvatosságra kell intsenek, mert az idegen megtermékenyülésnek és az elfertőződésnek jelentős veszélye van. Megoldást a most készülő koegzisztencia (együttélési) jogszabály jelenthet, bár az adottságok ismeretében erre nézve is fenntartások lehetnek.

Új problémaként jelentkezett 2005 tavaszán a Romániából kishatárforgalomban behozott kukorica vetőmag jelentős aránya. Pedig ma, vitathatatlanul Magyarországon van a világ legjobb hibridkukorica fajtáinak élvonala. Ezek a fajták igen szigorú versenyben vizsgáltak az OMMI fajtakísérleti hálózatában.

A Romániából kishatárforgalomban behozott vetőmag csak árban versenyezhet a hazai kínálattal. Romániában ugyanis a vetőmag durván felébe kerül a hazai vetőmagnak. Ennek okát nem tiszttem eldönteni. A magyar vetőmag minősége, megbízhatósága közismert, nem véletlen, hogy a megtermelt hibridkukorica vetőmagunk kétharmada igényes piacok-

ra kerül exportra. A kishatárforgalomban behozott vetőmag minőségét nem ismerjük, csírázóképeségéről, tisztaságáról, fajtatisztaságáról (GMO fertőzöttsége) nincsen adatunk.

A kukorica köztudottan idegen megtermékenyülő növényfaj. Ha a most behozott ismeretlen minőségű kukorica vetőmagban csak elvétve is előfordulnának GMO szennyezett magvak, azok virágpóra terjesztené a GM tulajdonságokat és veszélyeztetik országunk GMO mentességét. Ez nemcsak az ismeretlen minőségű vetőmag felhasználóját, hanem teljes környezetét érintheti és értékesítési lehetőségeit akadályozza.

Ezért kérjük a termelőket, hogy csak megbízható cégektől származó minősített és az alaki követelményeknek (fémzárolási címke, kísérő okmány, GMO mentességet igazoló nyilatkozat) megfelelő vetőmagot használjanak fel.

- hullán -

A genetikailag módosított szervezetek (GMO) EU szintű szabályozása

Az utóbbi időben számos, érzelmetől és érdekektől fűtött publikáció látott napvilágot a genetikailag módosított (GM) szervezetekkel kapcsolatban, azok emberre és környezetre, valamint a hazai mezőgazdaságra gyakorolt hatásáról. A témáról, mint szenzációról, természetesen több országos szintű nyomtatott és elektronikus média is közölt valamilyen hírt. Részben ennek is köszönhetően nagyon sok téves vagy részinformáció jelent meg az elmúlt időszakban. Mindeközben nem sok szó esett arról, hogy a kérdés milyen módon szabályozott az Unió területén, mi engedélyezett, mi nem, és milyen intézkedéseket kell meghozni a jövőben.

Az EU kétféleképpen szabályozza a kérdést. Egyrészt rendeletekkel, melyek közvetlenül alkalmazandók a tagországokban kihirdetésük után. Másrészt direktívákkal (irányelvekkel), melyek az elérni kívánt célt határozzák meg és akkor válnak a nemzeti jogrendszer részévé, ha a tagállam azokat nemzeti jogszabályba átülteti. A következőkben a kérdést szabályzó jogszabályokat soroljuk fel és rövid magyarázatát adjuk. A leírtak a 2005. március 22-ei állapotot tükrözik.

Az Európai Unióban a GMO-val kapcsolatos jogszabályok már az 1990-es évektől kezdődően folyamatosan jelen vannak. Ezeknek a specifikus jogszabályoknak két alapvető céljuk van:

- ♦ védik az emberi egészséget és a környezetet,

- ♦ biztosítják a biztonságos, genetikailag módosított áruk szabad mozgását az Unió területén belül.

Az EU jogszabályai alapvetően öt fő területet szabályoznak:

1. a GM szervezetek környezetbe történő kibocsátását,

2. a GM élelmiszerek és állati takarmányok forgalomba hozatalát,

3. a kutatás és az ipar számára szükséges genetikailag módosított szervezetekkel folytatott tevékenységet,

4. a genetikailag módosított szervezetek címkézésével és nyomomonkövethetőségével kapcsolatos követelményeket,

5. a GMO-k harmadik ország és az EU közti kereskedelmét.

GM szervezetek környezetbe történő kibocsátása (2001/18/EK direktíva)

Ez tulajdonképpen olyan esemény, amikor a GM szervezet közvetlen érintkezésbe kerül a természettel. A kibocsátás lehet kísérleti célú, vagy köztermesztés áru-termelés céljából.

A kutatási célból történő kibocsátás célja valamely új fajta nemesítéséhez kapcsolódó vizsgálatok elvégzése. A vizsgálat során a nemesítő képet kaphat arról, hogy a GM fajta milyen módon viselkedik szabad környezetben, és milyen hatást gyakorol más élő szervezetekre. A kísérleti célú kibocsátásnak a szabályait a direktíva B része tartalmazza.

Ha a kutatás eredménye pozitív, a vállalat úgy dönthet, hogy az adott fajtát forgalomba hozza termesztés, esetleg további feldolgozás céljából. A forgalomba hozatal

követelményeit a direktíva C része tartalmazza, melyek dióhéjban a következők:

– a kibocsátást követően a GMO folyamatos monitoring, beleértve minden olyan hosszú távú hatástanulmány elvégzését, amely a GMO és a környezet között fellépő kölcsönhatást vizsgálja,

– a társadalom kötelező informálása,
– a tagországok számára kötelező címkézési és nyomon-követési előírások, melyek az áru forgalmazásának minden szakaszát végigkövetik,

– információ nyújtás a hatóságok részére a GMO azonosításával és kimutatásával kapcsolatban.

A GM tartalmú termékek forgalomba hozatala (vetőmagok is)

A GM termék forgalmazási engedélye az egész Unió területére szól, biztosítva a termék akadálytalan mozgását. A forgalmazni kívánt GM terméket az illetékes nemzeti hatósághoz kell először bejelenteni, és mellékelni a termékre jellemző teljes környezeti kockázatbecslést is.

Ha a hatóság a termék forgalomba hozatalát illetően pozitív „értékelő jelentést” bocsát ki, akkor az illető ország értesíti a többi tagországot az Európai Bizottságon keresztül. Az Európai Bizottság, illetve a tagországok az „értékelő jelentés” alapján véleményt formálhatnak, esetlegesen elnevezhetik a forgalomba hozatalt.

Ha a tagországoknak és a Európai Bizottságnak nincsen ellenvetése a GM termék forgalomba hozatalát illetően, úgy az a nemzeti hatóság engedélyezi, ahol a bejelentés megtörtént. Az engedély az összes tagországra érvényes tíz évig. Az engedély megújítható abban az esetben, ha a termék eleget tesz bizonyos feltételeknek (pl. megfelelők voltak a termék

életútját nyomon követő monitoring eredményei).

Elutasítás esetén, több lépcsős egyeztetés során, az ügy eljuthat egészen az EU legfelsőbb egyeztetési fórumáig, a Miniszterek Tanácsáig. A Tanács minősített többséggel dönthet pozitívan vagy negatívan. Ha a Tanács döntésképtelen, a Bizottság dönt saját hatáskörben. A döntési eljárás nagy része nyílt és az Interneten követhető.

A kísérleti célú GMO szervezetek környezetbe történő kibocsátását is az illetékes nemzeti hatóság felé kell bejelenteni. Az előzőtől eltérően azonban a kiállított engedély csak az adott tagország területére érvényes, és a többi tagország, valamint az Európai Bizottság csak észrevételeket tehet, szavazati joga nincsen.

A 2001/18/EK és a korábbi 90/220/EK direktívák szerint már számos különböző célú GMO kapott forgalmazási és a környezetbe történő kibocsátásra engedélyt. Több GM termék importja, takarmány és élelmiszer-ipari feldolgozása engedélyezett, valamint kukoricából már 17 GM fajta termesztése is. Több további GM termék engedélyeztetési eljárása is folyamatban van. A növényfajtaik esetében változó, hogy milyen célú felhasználásra kértek engedélyt. Egyes esetekben csak importra illetve további feldolgozásra, de más esetekben a termesztésre is kértek engedélyt.

Védzáradék

Ugyancsak a 2001/18/EK direktíva értelmében, a tagországoknak lehetőségük van arra, hogy védzáradékokat léptessenek életbe. A védzáradék lehetővé teszi, hogy az adott tagország valamilyen, az emberi egészségre vagy környezetre bizonyíthatóan veszélyt jelentő ok miatt, területén korlátozza vagy betiltsa egy adott GMO termék forgalmazását, használatát.

Eddig összesen 9 esetben éltek a védzáradék lehetőségével: háromszor Ausztria, kétszer Franciaország, valamint egyszer Németország, Luxemburg, Görögország és Anglia.

Az Európai Bizottság minden esetben úgy ítélte meg, hogy megfelelő bizonyíték hiányában nem megalapozott a védzáradék benyújtása. A Bizottság elutasítása ellenére a kilencből nyolc esetben az érintett tagországok még nem vonták vissza a védzáradékokat. A Bizottság most készít elő egy szigorúbb döntést, amelyben utasítani fogja a tagországokat vonják vissza a tiltásokat.

2005. januárjában Magyarország egy eddig egyedülálló védzáradékkal megtiltotta a MON 810 GM kukoricafajták termesztését az ország területén. A Bizottság jelenleg vizsgálja a kérdést.

GM fajtákra és vetőmagjukra vonatkozó szabályok

A szántóföldi és zöldségnövények vetőmagjának az EU területén történő forgalomba hozatalának feltételeit két direktíva tartalmazza (2002/53/EK és 2002/55/EK). A direktívák értelmében a forgalmazni kívánt növényfajta DUS, valamint szántóföldi növényeknél a gazdasági értékvizsgálatot követően, a nemzeti hatóság (nálunk OMMI) minősítése alapján felkerül a Nemzeti Fajtajegyzékre. Az Európai Bizottság felé történő értesítést követően, az elismert fajta felkerül az EU Közös Fajtakatalógusára, biztosítva a fajtának az Unió egész területén történő forgalmazhatóságát.

A GM fajták esetében a fajtát az EU GMO jogszabályaival összhangban, és különösen a 2001/18/EK direktíva értelmében a Közös Fajtakatalógusra történő felkerülést megelőzően engedélyeztetni kell. Ha a vetőmagot élelmiszer vagy takarmány célú felhasználásra szánják, akkor az erre vonatkozó rendelet szerint is engedélyeztetni kell.

Eddig 17 GM kukoricafajta lett ilyen módon elismerve, így jelenleg csak ennek a 17 fajtának a termesztése engedélyezett az Unió területén (kivéve Magyarországot, aki – a korábban említett – védzáradékokat nyújtott be).

Közvetlen emberi fogyasztásra és állati takarmányozásra szánt GM termékek engedélyeztetése (1829/2003/EK rendelet)

Az élelmiszernek és állati takarmánynak szánt GM termékek engedélyezéséhez a 2001/18/EK direktíva mellett további kritériumoknak is meg kell felelni, melyeket a 1829/2003 direktíva ír elő.

A 1829/2003 rendelet alapján az engedélyezett termékek nem lehetnek:

◆ károsak az emberek, állatok egészségére és a környezetre,

◆ megtévesztők a fogyasztóra, vagy a felhasználóra.

A rendelet egy egységes, központosított és átlátható EU szintű szabályozást biztosít az élelmiszer és takarmány célú GM termékek felhasználásához. Az engedélyeztetési eljárás ügymenete csaknem teljes mértékben megegyezik a 2001/18/EK direktívában korábban leírtakkal.

Ma már számos GMO-t tartalmazó élelmiszer és takarmány kapott az EU területén forgalmazási engedélyt.

A GMO-k nyomon követhetősége és címkézése (1830/2003/EK) rendelet

A nyomonkövethetőség biztosítja, hogy az adott áru a feldolgozási és értékesítési lánc során – végig ellenőrizhető legyen. A nyomonkövethetőségi és címké-

si előírások minden olyan GMO-ra vonatkoznak, melyekre az EU-ban forgalmazási engedélyt adtak. Ez az összes terméket jelent: élelmiszert, takarmányt, vetőmagot.

A nyomkövethetőségi szabályok a GM termékkel kapcsolatos minden piaci szereplőre vonatkoznak. Kötelességük igazolni a terméklépcső minden szintjén, hogy kitől származott az áru, illetve kinek adták tovább.

A nyomkövethetőségi követelmények mellett a rendelet előírásokat tartalmaz a GMO-t tartalmazó termékek címkézésével kapcsolatban is. A címke tájékoztatja a felhasználót, aki ezen információ birtokában dönteni tud egy adott termék megvásárlásáról.

Alapjában véve minden GMO-ból álló, vagy azt tartalmazó előrecsomagolt termék címkéjén az „Ez a termék géntechnológiával módosított szervezetet tartalmaz” vagy „Ez a termék géntechnológiával módosított [szervezet(ek) neve]-t tartalmaz” mondatnak szerepelnie kell.

A termesztés és feldolgozás során nem lehet 100 százalékban tiszta árut előállítani. A véletlen szennyeződés veszélye mindig fennáll. Ezt figyelembe véve, a jogszabály felállított egy 0,9%-os határértéket. E fölött már jelölni kell a GMO-val szennyezett hagyományos terméket is. Ez azonban csak olyan GMO szennyeződésre érvényes, amely GMO az EU-ban már engedélyezett. Olyan esetben, amikor a hagyományos termék az EU-ban nem engedélyezett GMO-val szennyezett, egy 0,5%-os határérték lép életbe. A határérték alatt a terméket nem kell címkével ellátni, azonban, ha a szennyeződés mértéke meghaladja a 0,5%-ot, a termék egyáltalán nem hozható forgalomba.

Vetőmag tekintetében ez a határérték az egyes növények esetében eltérő, valamint folyamatos vita és változtatás tárgya. Az alaphelyzet a vetőmagoknál is ugyanaz, mint az egyéb termékeknél. Tehát nem lehet 100%-ban tiszta vetőmagot előállítani. Olyan területeken, ahol GM szervezetek termesztése is folyik, a vetőmag fizikai keveredése, vagy az idegen termékenyülők esetén a pollen elsodródásával elkerülhetetlen a szennyeződés. Ilyenkor a vetőmag szakma érdeke az, hogy egy olyan határérték legyen érvényben, ami technikailag kivitelezhető és nem jelent olyan többletköltséget, amely lehetetlenné teszi a gazdaságos vetőmag-előállítását. Példaként említhető a Magyarországot leginkább érintő kukorica vetőmag-előállítás kérdése. Kukorica vetőmagra eredetileg 0,5%-os maximális GMO tartalmat határoztak meg. E fölött a tétel GM vetőmagnak minősül. Ezt a határértéket most az EU le szeretné csökkenteni 0,3%-ra. A határérték két tized százalékos csökkentése egy átlagos vállalatnak 10-15% többletköltséget jelent. Az Európai Vetőmag Szövetség (ESA) folyamatosan lobbizik annak érdekében, hogy a határértékeket elfogadható szinten határozzák meg.

Koegzisztencia (2003/556/EK ajánlás)

A GM növények termesztése nyilvánvalóan hatással van a mezőgazdasági művelés szerkezetére. A legkézenfekvőbb példa erre a pollenek terjedése a szomszédos táblák között. A GM élelmiszerek és takarmányok jelölési és nyomkövethetőségi követelményei miatt, a jelenségnek gazdasági következményei lehetnek azokra nézve, akik hagyományos mezőgazdasági tevékenységet folytatnak.

A koegzisztencia (együttélés, együtttermeszthetőség) biztosítja a gazdálkodó számára a szabad választást a hagyományos, organikus, vagy GM termesztési módok közül.

2003-ban az EU Bizottsága azt a döntést hozta, hogy a koegzisztencia megteremtéséhez szükséges intézkedéseket tagországi szinten kell meghozni. Ennek érdekében kiadták az említett ajánlást, mely tartalmazza a tagországok jogalkotását segítő javaslatokat, alapelveket.

Az ajánlás kimondja, hogy a koegzisztenciát biztosító jogszabályt átlátható módon, az érdekelt felek véleményét figyelembe véve kell kidolgozni. Az irányelv a már meglévő izolációs gyakorlatokat veszi figyelembe (pl. vetőmagtermesztés), oly módon, hogy megteremtse a különböző mezőgazdasági termesztést folytató gazdálkodók érdekei közötti egyensúlyt.

A megszülető jogszabályban foganatosított intézkedéseknek biztosítania kell, hogy a koegzisztencia költséghatékony legyen. Tehát az EU által meghatározott határértékeknél és címkézési követelményeknél ne szabjon meg szigorúbb feltételeket a GM növények termesztésének vonatkozásában. Az intézkedéseknek specifikusnak kell lenniük az egyes növényfajok tekintetében, illetve az egyes régiók eltérő jellemzőit is figyelembe kell venniük.

Az intézkedések nagy része a gazdaságok szintjén szabályoz, megteremtve a szomszédos gazdaságok közti együttműkö-

dés lehetőségét. Ha megfelelően igazolható, hogy egy adott régió belül nem biztosítható a koegzisztencia feltételei, akkor az adott területen korlátozható egy bizonyos típusú GMO termesztése. Egy egész régióra történő korlátozást azonban, – annak jogosságát – igazolni kell növényenként és típusonként is (pl. egy adott növény vetőmag és árutermesztése külön). Koegzisztenciáról szóló jogszabályt elsőként Dánia és Németország alkotott. Közülük a dán az Európai Unió ratifikálta. Magyarországon megalakult a jogszabályt előkészítő bizottság. Elkészülése az év második felében várható.

A GMO-k nemzetközi kereskedelme (1946/2003/EK rendelet)

Az EU 2003-ban aláírta a „Biológiai Biztonságról” szóló Cartagenai Jegyzőkönyvet. Ennek az ENSZ egyezménynek az a célja, hogy egységes szabályokat írjon elő a GMO-k nemzetközi kereskedelmére, ezzel biztosítva az ökoszisztéma, valamint az emberi egészség világméretű védelmét.

A VSZT honlapjáról letölthetők a hivatkozott EU direktívák és rendeletek szövege, valamint a következő információk:

- ◆ Az EU-ban környezetbe való kibocsátásra engedélyezett GM termékek listája
- ◆ A környezetbe való kibocsátás céljából engedélyeztetési eljárás alatt álló GM termékek listája
- ◆ Az élelmiszer és takarmány célú felhasználás céljából engedélyezett GM termékek listája
- ◆ Az élelmiszer és takarmány célú felhasználás céljából engedélyezési eljárás alatt álló GM termékek listája
- ◆ Az eddig benyújtott védzáradákok listája
- ◆ A GMO termékek forgalmazási engedélyeztetési eljárásának ügymenete néhány vitatott termék esetében.

Ruthner Szabolcs

HEREFÉLÉK

2004. évi vetőmag-szaporításának tapasztalatai

A herefélékhez tartozó, kisebb területen előállított baltacimot a következőképpen ajánlja Csapó József az 1774-ben, Debrecenben írt „Új Füves És Virágos Magyar Kert” című művében: „A nagy Győr város territóriumán a csinált utak árcai szélein gyakran láttam ezt a fűvet. Virágait a méhek örömezt járják. Méltó volna szaporítani, és egész holdakat véle bévetni, mert a szarvasmarha igen szereti, tőle hízik, és sok tejet nevel.” Azóta eltelt több mint két évszázad, de a megállapítás igazsága nem, csak a hazai állatállomány változott. Lásuk, milyen pillangós takarmánynövények állnak ma a növénytermesztés rendelkezésére, mit mutatnak a tavalyi vetőmag-szaporítás adatai?

Lucerna (*Medicago sativa* L.)

Az előző évhez képest kis mértékben emelkedett a lucerna szaporító terület: 2004-ben 825 hektárral több, 5089 hektár álló és új telepítésű lucerna részesült szántóföldi ellenőrzésben és minősítésben (1. táblázat). A fajtaszám is növekedett, 41 fajta volt szaporításban. A táblák száma az előző évi 277-ről 350-re változott, ami sajnos az átlagos táblanagyság (14,5 hektár) folyamatos, kedvezőtlen elaprózódását mutatja. A lucerna szaporítások 30 százaléka a Békés-Csongrád, 30 százaléka a Szolnok-Heves, 19 százaléka a Bács-Kiskun, 14 százaléka a Hajdú-Borsod-Szabolcs megyei, a vetőmag-előállítás további 7 százaléka pedig a dunántúli területeken helyezkedett el.

Az alkalmasnak minősített szaporítás 4741 ha volt. Fenntartó szemlélt 1418 hektáron végeztünk, ez 150 hektárral marad alatta az előző évnek.

1. sz. táblázat: A lucerna szaporító terület alakulása				
Évek	Összes szemle-terület (hektár)	Fajták száma (darab)	Táblák száma (darab)	Átl. tábla nagyság (hektár)
1994	6516,1	29	185	35,2
1995	7491,8	35	216	34,7
1996	8923,4	35	295	30,3
1997	8392,4	42	303	27,7
1998	11 314,6	51	411	27,5
1999	13 736,6	61	528	26,0
2000	10 838,4	57	467	23,2
2001	8357,0	47	392	21,3
2002	5878,0	38	304	19,3
2003	4264,1	34	277	15,3
2004	5088,7	41	350	14,5

A szántóföldi alkalmatlanság okai közül a gyomosság (39 %) és az agrotechnikai hiba (25 %) emelkedik ki. Az egyéb kizárások között a káros gyomfertőzés (15 %), a megsemmisülés (13 %) és a fejletlenség (8 %) szerepelnek. Az alkalmatlannak minősített terület (348 ha) az összes szemlélt szaporító terület 6,8 százaléka, ami az előző évi 233 hektárhoz képest némi növekedést jelez.

2. sz. táblázat: A minősített hazai lucernafajták szaporító területe							
Évek	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Terület (ha)	4960,5	7059,1	6488,4	6.105,5	4816,0	3462,3	3908,3

3. sz. táblázat: A hazai és külföldi lucernafajták szaporításának megoszlása 1998–2004 között					
Évek	Fajták származása	Fajták száma		Szaporító területi arány	
		darab	%	hektár	%
1998	Hazaiak	19	37 %	4960,5	43,8 %
	Külföldiek	32	63 %	6354,1	56,2 %
1999	Hazaiak	19	32 %	7059,1	51,4 %
	Külföldiek	41	68 %	6677,5	48,6 %
2000	Hazaiak	19	33 %	6488,4	59,9 %
	Külföldiek	38	67 %	4350,0	40,1 %
2001	Hazaiak	20	43 %	6105,5	73,1 %
	Külföldiek	27	57 %	2251,5	26,9 %
2002	Hazaiak	23	60 %	4816,0	81,9 %
	Külföldiek	15	40 %	1062,0	18,1 %
2003	Hazaiak	24	71 %	3462,3	81,2 %
	Külföldiek	10	29 %	801,7	18,8 %
2004	Hazaiak	29	71 %	3908,3	76,8 %
	Külföldiek	12	29 %	1180,4	23,2 %

4. sz. táblázat: Az új telepítések aránya							
Évek	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Új telepítések (%)	48,8	42,3	21,3	17,0	21,0	28,7	30,2

A Nemzeti Fajtajegyzékre 2004-ben két új fajta került fel, a KM Gyöngy és a Solar. A listán szereplő 37 fajta közül 28 fajtaból volt vetőmag-előállítás 3908,3 hektáron. A minősített hazai lucernafajták vetőmag-szaporító területe az utóbbi 7 év során 2. táblázat adatai szerint alakult.

A külföldi fajták hazaiakhoz viszonyított szaporítási arányát mutatja be a 3. táblázat. Megfigyelhető, hogy a hazai fajták stabilizálódása mellett a fajtaszám aránya változatlan, míg a szaporító területek aránya kis mértékben módosult a külföldi fajták javára.

A hazai fajták szaporító területe 13 %-kal növekedett az előző évhez képest. A Sára fajtajelöltet 10 hektáron szemléltük az FVM ideiglenes szaporítási engedélye alapján. 9 hazai fajtaból (Alexandra, Alfarez, Laura, Luca, Nagyszénási, Solar, Szarvasi-1, Szarvasi-2, Szentesi Alfaseed) nem állítottak elő vetőmagot. A hazai és külföldi szemlélt lucernafajták összes vetőmag-szaporítását véve alapul, a fajták sorrendjét a 1. ábra (10. oldal) szemlélteti.

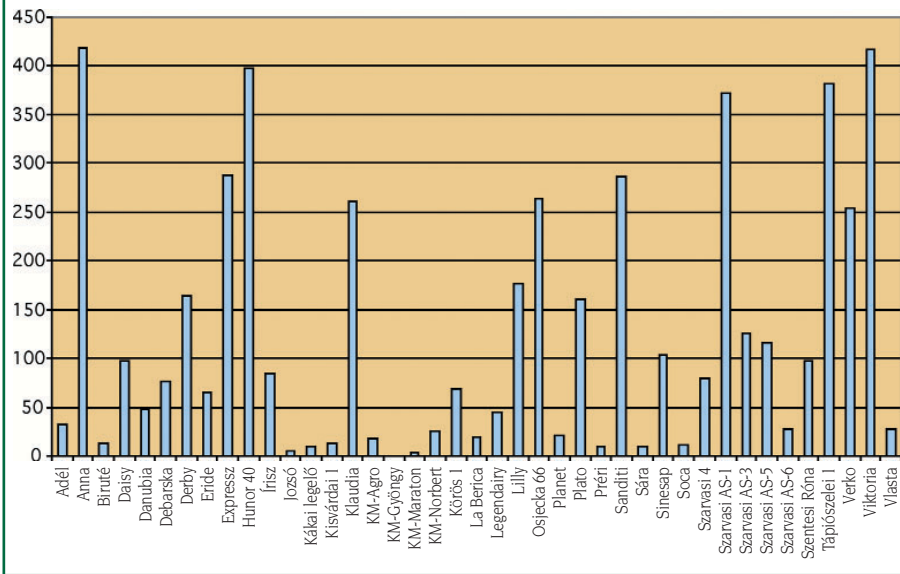
A magyar és külföldi fajták együttes új telepítéseinek területi arányában további kedvező elmozdulás figyelhető meg. Ez a mutató abszolút értékben is növekedést jelez: 2003-ban 1224 hektár új telepítés volt, 2004-ben pedig 1539 hektár. Az új telepítések összes vetőmag-előállításban belül aránya (30,2 %) és ennek évenkénti változása (4. táblázat) a lucerna vetőmag-szaporítás iránti érdeklődést is tükrözi.

Az álló terület 3550 hektár (69,8 %) volt. Az összes lucerna szemleterület szaporítási fokként való megoszlása a 2. ábra szerint alakult. A szaporítási lépcső az előző évihez viszonyítva alig változott. Megállapítható, hogy az arányok megfelelnek a köztermesztés vetőmagigényeinek.

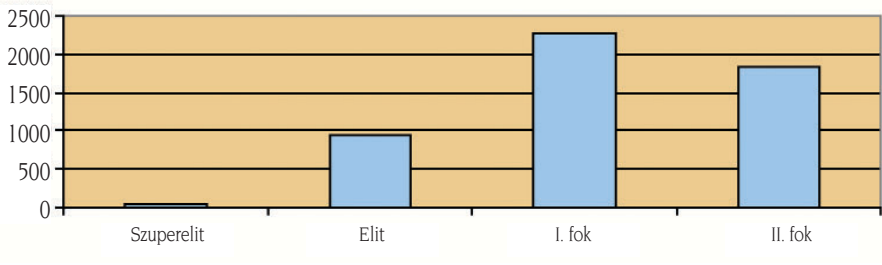
A 2004. évi tenyészidőszakot jellemző csapadékos időjárás kedvezett ugyan a lucernának, de a mag-

1. sz. ábra:

A hazai és külföldi lucernafajták szaporító terület szerinti megoszlása (ha)

2. sz. ábra: A szaporítási fokok területi megoszlása (ha)

termékek eredményei átlag körüli hozamokat mutatnak. A szaporítások előző évi adataival összevetve az összes nyerstermés 9,6 százalékkal emelkedett – a szaporító terület bővülésével párhuzamosan, míg az átlagtermés 6,1 százalékkal csökkent.

Az év során 134 tételben összesen 588 tonna lucerna vetőmagot fémzároltunk, amely 279 tonnával marad el az előző évi mennyiség mögött. Hazai célra 489 tonna minősített lucerna vetőmag került fémzá-

rolásra (6. táblázat), amely fedezi az ország lucernavetőmag igényeit.

OECD rendszerben az előző évi 236 tonnával szemben 100 tonna vetőmagot zártunk.

Vöröshere (*Trifolium pratense* L.)

246 hektár vöröshere szaporítást részesítettünk szántóföldi ellenőrzésben és minősítésben 18 táblán. Ez a szemleterület az előző évi, mélypontot jelentő mennyiség kétszerese. Az átlag-

gos táblanagyság (13,6 ha) is biztató növekedést mutat. A szaporító terület 2000-tól esett vissza folyamatosan, de 2004-ben – csekély mértékben – már újra növekedett.

A vöröshere magfogás háromnegyed részét a Hajdú-Borsod-Szabolcs (105 ha) és Vas-Zala (83 ha) megyei területeken végezték. 244 ha nyert alkalmas és 2 ha (1%) alkalmatlan minősítést. 132 hektár részült fenntartó szemlében.

Az új telepítések álló területekhez viszonyított arányában (80% : 20%) óriási az emelkedés az új telepítések javára (+43%) az előző évi adathoz képest (7. táblázat). Gyakorlatilag megfordult ez az arányt mutató viszonyszám.

A szántóföldi ellenőrzéseket gyakorlatilag az I. fokú területek (219,5 ha) minősítette tette ki (4. ábra). Kedvezőtlen azonban az elit szaporítások alacsony volta (26 ha).

Hét vöröshere fajta került szaporításra, amiből 2 tetraploid volt hazai. A termelésben 5 külföldi fajta vett részt, melyeket háromszor akkora területen állították elő, mint a hazaiakat. Bár a hazai szaporító terület is kétszeresére növekedett (8. táblázat).

A szaporításban két magyar vöröshere fajta vett részt, a GKT Tetra elit és I. fokban (összesen 57 ha) és a Hungarotetra szuperelit ill. elit fokban (3,9 ha). A további négy magyar fajtából nem történt vetőmag-előállítás. 2004 decemberében a Piroska nevű, kizárólag exportra minősített fajtát törölték a fajtajegyzékről. A vöröshere szaporítások hozambeli változását a 9. táblázat szemlélteti.

Az átlagtermés 49 %-kal nőtt az előző évi hozamhoz képest, az összes nyerstermés pedig - a szaporító terület bővülését meghaladóan - több mint négyeszeresére emelkedett. Az utóbbi évek vöröshere fémzárolás mennyisége a 10. táblázat szerint alakult.

2004-ben mindössze 9 tétel fémzárolását végeztük. A hazai vetőmaghiányt az EU csatlakozást megelőzően import engedélyezésével kellett orvosolni. Minősített vöröshere vetőmagból összesen 52,6 tonnát fémzároltunk, OECD rendszerben 16,7 tonnát, hazai célra pedig 35,9 tonnát. Ez a mennyiség a 2005. évi vöröshere vetőmagkészlet alapját jelenti.

Egyéb herefélék

Az egyéb herefélék szaporításait az előző évi terület felén, 1105 hektáron részesítettük szántóföldi ellenőrzésben és minősít-

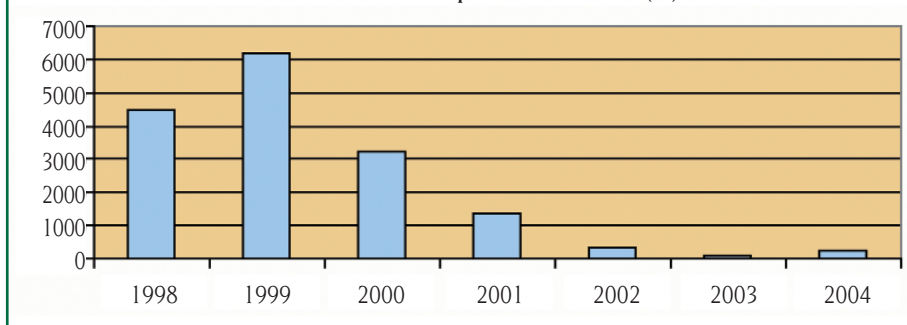
5. sz. táblázat:
Lucerna terméseredmények 1994-2004 között

Év	Tényleges nyerstermés (tonna)	Átlagtermés (kg/ha)
1994	731,9	219
1995	859,6	226
1996	700,2	160
1997	728,6	167
1998	1263,3	171
1999	923,3	141
2000	2097,3	324
2001	1417,9	286
2002	1079,8	230
2003	924,9	229
2004	1013,6	215

6. sz. táblázat: Lucerna belföldi fémzárolás (tonna)

Évek	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Hazai fémzárolás	122 t	291 t	475 t	911 t	824 t	632 t	489 t

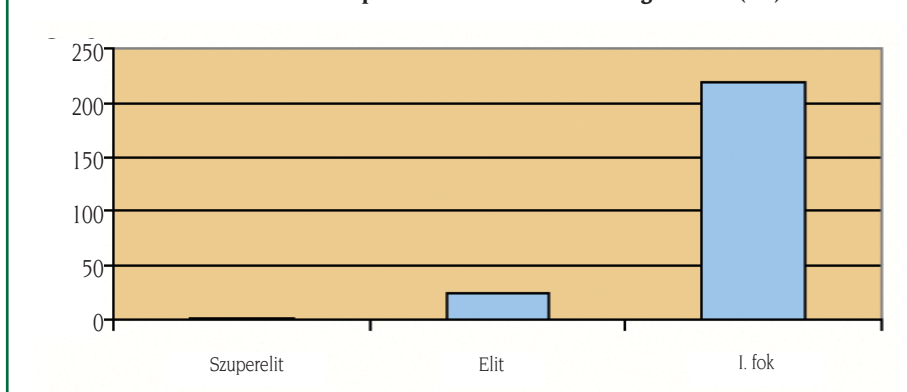
3. sz. ábra: A vöröshere szaporító terület alakulása (ha)

7. sz. táblázat: Az új telepítések aránya

	2000		2001		2002		2003		2004	
	hektár	%	hektár	%	hektár	%	hektár	%	hektár	%
Álló területek	2.592	80	1.095	80	238	63	76	63	50	20
Új telepítések	649	20	272	20	138	37	44	37	196	80

4. sz. ábra: A szaporítási fokok területi megoszlása (ha)

8. sz. táblázat: Vöröshere fajtaarány, 2000-2004

	2000		2001		2002		2003		2004	
	hektár	%	hektár	%	hektár	%	hektár	%	hektár	%
Hazai fajták	438	13,5	243	17,8	33	8,8	34,5	28,9	61,2	25
Külf. fajták	2.802	86,5	1.124	82,2	343	91,2	85,0	71,1	185,2	75

9. sz. táblázat: Vöröshere átlagtermés, 2000-2004

Évek	2000	2001	2002	2003	2004
Tényl. nyerstern.	203,6 to	95,0 to	9,1 to	7,7 to	33,9 to
Átlagtermés	105 kg/ha	147 kg/ha	47 kg/ha	94 kg/ha	140 kg/ha

10. sz. táblázat: Vöröshere fémzárolás (tonna)

Évek	Fémzárolt mennyiség (tonna)
2000	370,0
2001	208,7
2002	73,9
2003	16,1
2004	52,6

tésben. A szemleterület visszaesését a bíborhere vetőmag-előállításának azonos mértékű (48 %-os) csökkenése okozta.

Hosszú idő után újra szemléztünk fehérherét és fehérvirágú somkórót, így 6 faj 13 fajtája szerepelt a szaporításban. Bíborheréből 6 külföldi fajta termeltetése mellett a hazai Lovászpatonai fajta vető-

magja 8,4 ha-on került előállításra szuperelit és elit fokban. A jelentős területi csökkenés ellenére az összes bíborhere fémzárolás az előző évi mennyiség 85 %-a, 300,65 tonna (37 tétel) volt. Szinte a teljes mennyiséget (299,5 tonnát) OECD rendszerben fémzároltuk.

Baltacimból, szarvaskerepből, tarka koronafürtből és fehérvirágú somkóróból kizárólag magyar fajták voltak szaporításban, míg fehérheréből egy EU Közösségi Fajtajegyzéken szereplő litván fajta termeltetése folyt (11. táblázat). 2004 decemberében a Kompolti baltacim fajtát törölték a Nemzeti Fajtajegyzékből.

A hazai igények kielégítésére a fehérheréből fennálló vetőmaghiány miatt az FVM behozatali engedélyt adott ki.

Az uniós csatlakozás során célunk az volt, hogy a hazai fajtákat az EU közös fajtalistáján, a Közösségi Fajtajegyzékben is bejegyezzék. Az EU területén való forgalmazhatóság szempontjából külön fajtacsoportot alkotnak azok a korábbi magyar fajok ill. azok fajtái, amik nincsenek rajta az uniós irányelvek fajlistáin. Ezeket még a növényfaj szintjén sem szabályozták ez ideig az EU-ban, ottani jelentéktelen szerepük miatt. A tarka koronafürt és a fehérvirágú somkóró került ebbe a körbe. E fajok fajtáit ún. fakultatív módon ismeri el az EU, azaz a Közösségi Fajtajegyzékre kerülésükig nem kötelező az állami fajtaelismerésük és a vetőmag-minősítésük sem, de saját felelősségre az EU egész területén forgalmazhatóak. Az OMMI - hazai jelentőségük miatt - szorgalmazza az összes fakultatív növényfajta EU-n belüli szabályozását. Addig pedig gondoskodik a meglévő fajták szaporításának egyedi módon való vetőmag-minősítéséről.

Az elmúlt évtizedben a hazai szalastakarmány-termesztés elvesztette korábbi jelentőségét. Ennek oka az állattenyésztés volumenének általános visszaesésével, a szarvasmarha-tenyésztés takarmány-szükségletének csökkenésével magyarázható. De az összes takarmány-előállítási kapacitáson belül is a szalastakarmányok termelése szorult vissza leginkább. E termékcsoport fontos növényei a herefélék. Vetőmag-

11. sz. táblázat: Az egyéb herefélék szaporítása

Faj	Szemlélt terület (ha)					Alkalmos terület, 2004 /ha/	Tényl. termés, 2004 /tonna/	Fémzárolt mennyiség, 2004 /tonna/
	2000	2001	2002	2003	2004			
Bíborhere /Trifolium incarnatum L./	4260	1566	1233	2130	1014	965	382,6	300,65
Baltacim /Onobrychis viciaefolia Scop./	7	5	8	12	4	4	4,5	0,04
Szarvaskerep /Lotus corniculatus L./	210	81	20	25	23	23 (20 ha fenntartó szemle)	0,2	-
Tarka korona-fürt /Coronillavaria L./	130	121	87	79	34	31	16,4	4,33
Fehérhere /Trifolium repens L./	-	-	-	-	25	25 ha (fenntartó szemle)	-	10,10
Fehér somkóró /Melilotus albus Med./	-	-	-	-	5	5 ha (fenntartó szemle)	-	-
Összesen	4607	1772	1348	2246	1105	1053	403,7	315,12

szaporításukat alapvetően a hazai állattenyésztés részéről jelentkező kereslet határozza meg. Kívánatos, hogy a termelés megszilárdításával a szalastakarmány-gazdálkodás elfoglalja megérdemelt helyét a magyar agrárgazdaságban.

Az egész ágazatra kihatással van, hogy a takarmánytermő területek felújításánál milyen arányban használják fel a szaporított növényfajták minősített vetőmagját. Új perspektívát jelent a hazai termelők számára az ökológiai (vagy másképpen 'organi-

kus' illetve 'bio') célú vetőmagtermesztés, hiszen a herefélék között olyan alternatív növények találhatóak, amelyek sikeresen termeszthetők a XXI. század fenntartható gazdálkodásában. Az ökológiai előállítás alapját jelentő öko-adatbázist Intézetünk kezeli. Az ökológiai gazdálkodásra is alkalmas, öko-minősítésű vetőmagkészletekről ill. a vetőmagtétel szállítóirol bárki tájékozódhat az OMMI internetes honlapján a következő elérhetőségeken:

- ww.ommi.hu/kiadvany/adatbazis.pdf

- www.ommi.hu/kiadvany/cegadat.pdf

Abban is bízunk, hogy az EU Tanácsának 2003/2323/EK sz. rendelete, amely a vetőmagágazatban a 2004/2005-ös gazdasági évben nyújtandó támogatások összegének meghatározásáról intézkedik (pl. lucerna vetőmag esetében 36,59 EUR/100 kg támogatási összeget ír elő), a hazai szalastakarmány-termesztés területén is éreztetni fogja kedvező hatását.

Füsti Molnár Gábor

Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet

A vetőmagágazat és a növénynemesítés szerkezete és támogatási rendszere a Cseh Köztársaságban

A közel 79 ezer négyzetkilométeren elterülő országban, 4,3 millió hektár a mezőgazdasági terület, melyből 3,1 millió hektárt a szántóföldi kultúrák foglalnak el. A népesség 8,2%-a foglalkozik mezőgazdasággal, és az ágazat 4,2%-kal járul hozzá az ország GDP-éhez. A legnagyobb területen kalászos gabonákat termesztenek közel 1,2 millió hektáron, és jelentős területet foglalnak el a kukorica (döntően silókukorica 300 ezer ha), valamint a káposztarepce (250 ezer ha) földek.

A cseh vetőmag szektor jellemzői

A vetőmagágazat teljesen privatizált a Cseh Köztársaságban. A fajtaelismerés és a vetőmag-minősítés megfelel az Európai Unió alapelveknek és a 219/2003 számú Vetőmag törvény szabályozza. Az ország tagja az 1991-es UPOV Egyezménynek, s ennek alapján készült el a Növényfajták Oltalmáról szóló 408/2000. sz. törvény. Az állami vetőmag-minősítés a főbb szántóföldi növények esetében kötelező. A magáncégek vetőmag laboratóriumainak akkreditációja már megindult.

1990 után két év alatt megtörtént a szektor privatizációja, melynek eredményeként mára 432 vetőmagcég működik az országban. A nemzeti cégek jelentős része két - korábban állami tulajdonú cég - regionális központjaiból jött létre. De vannak újonnan alakultak is. Ugyancsak megjelentek az országban külföldi és multinacionális cégek, melyek a nemzeti cégek megvásárlásával, valamint zöldmezős beruházások révén kezdték meg működésüket. Az ágazat éves bevétele jelenleg 200 millió Euró körül van.

A növénynemesítés támogatása

Az állam felismerte, hogy a privatizált nemesítő cégeket, - főként az átmenet utáni első években - nem lehet teljesen magukra hagyni. A jelentkező gazdasági nehézségek, valamint az alacsony licenccdíjak ellensúlyozása érdekében, az állam a „rászorultság” függvényében 60-90%-os mértékben támogatást

nyújt a nemesítési költségek fedezésére. Támogatást kaphat minden az országban bejegyzett, s igazolhatóan növénynemesítési tevékenységet folytató cég. Az állam a kérelmek jogosságának elbírálását, valamint a támogatás mértékének megállapítását, egy civil szervezet, a Cseh Vetőmag Kereskedők Szövetségének kezébe adta (CMSSA).

A vetőmagágazat támogatása

Szinte az összes EU tagországban probléma az utántermesztett vetőmag (un. farm saved seed) arányának növekedése, főként az öntermékenyülő növények esetén. Az UPOV 1991 Egyezménye, és annak a nemzeti fajtaoltalmi törvényekbe beépített rendelkezései, elvileg lehetővé teszik a szabadalmaztatott fajtaéknál a licenccdíj beszedését az utántermesztett vetőmagok esetében is. A probléma ott jelentkezik, hogy a fajtatulajdonos milyen módon szerez tudomást arról, hogy X gazdaságban milyen fajtájú vetőmag utántermesztése folyik. Ugyanis a fajtatulajdonosok azon törekvése, hogy információt szerezzenek a gazdaságok vetőmag-szaporításairól - több EU tagország bírósága szerint - adatvédelmi jogokat sért.

A vetőmag-felújítás mértéke korábban a Cseh Köztársaságban is alacsony volt. Például az őszi búza tekintetében a felújítás 1999-ben 30% alatt volt. Köszönhetően azonban két intézkedésnek 2003-ra ez az arány meghaladta a 70%-ot.

Az első ilyen intézkedés a minősített vetőmag használatának támogatása. A támogatást a gazdálkodó kapja minden a Nemzeti Fajtalistán szereplő búza, borsó valamint szója fajta vetőmagja után. A Mezőgazdasági Minisztérium dönti el a támogatás mértékét, de ez átlagosan a vetőmag árának 20%-a körül mozog. Hogy megfeleljen ez a támogatási forma az EU előírásainak, növény-egészségügyi köntösbe helyezték, mely szerint az alacsony mértékű vetőmag-felújítás veszélyes a termés minőségére és az élelmszer-biztonságra.

A másik olyan intézkedés, amely indirekt módon növeli a minősített vetőmaghaszná-

latot, az utántermesztett vetőmag után járó licenccdíj beszedésének lehetővé tétele. A 408/2000 Növényfajták Oltalmáról szóló törvény 19. cikke rendelkezik a probléma kulcskérdéséről, az adatszolgáltatásról. A fenti paragrafus előírja, hogy a gazdálkodó és a vetőmag-feldolgozó üzem egyaránt köteles kérésre a fajtatulajdonosnak információt adni a felhasznált, illetve feldolgozott utántermesztett vetőmag mennyiségéről.

Szervezeti és minisztériumi együttműködés

2001-ben, a 25 cseh és külföldi nemesítő cég az adatgyűjtés és az utántermesztett vetőmag után járó licenccdíj beszedése céljából életre hívta a Fajtatulajdonosok Szövetségét (DVO). A szervezet tagjai megbízásából szedi be az utántermesztett vetőmag után járó licenccdíjat, melynek mértéke nagyjából a minősített vetőmag licenccdíjának a fele. A szervezet minden regisztrált gazdálkodó számára megküldi az adóbevallási ívhez megtevesztésig hasonló vetőmag bejelentő nyomtatványt, amit a gazdálkodó köteles kitöltve visszaküldeni. A kiszabott licenccdíj megfizetése és a vele járó adminisztrációs feladatok, arra ösztönzik a gazdát, hogy inkább vegye meg a minősített vetőmagot.

Mindezen eredmények eléréséhez szükség volt az ágazat összefogására, valamint jelentős minisztériumi segítségére. A Minisztérium felismerte az ágazat mezőgazdaságban betöltött fontos szerepét, és partnerként felelős döntéseket hozva elősegíti annak működését. A CMSSA főtítkárával, Krehlik úrral történt beszélgetések során kiderült, hogy a jó partneri viszony kialakításához több éves munkára volt szükség. Ami azonban nélkülözhetetlen volt a folyamat során, az a Minisztérium fogadókészsége és hajlandósága az együttműködésre.

A cseh vetőmag és fajtaoltalmi törvények angol nyelvű szövege a következő honlapról letölthető: <http://www.cmssa.cz/index.php?cat=download&lang=en>

R. Sz.

Az EUREPGAP minőségtanúsítási rendszer jellemzői

Az élelmiszer-biztonság, köszönhetően az elmúlt évek botrányainak (BSE, madárinfluenza, stb.), valamint a GM szervezetek növekvő természeti térnyerésének, - egyre inkább előtérbe kerül. A globalizálódó mezőgazdasági termékek és élelmiszerek piaca szükségessé tesz egy jól átlátható, nyomon követhető, dokumentált rendszert, mely garantálja a fogyasztónak a megvásárolt élelmiszer biztonságát és minőségét.

A szervezet megalakulása, felépítése, működése

Az EUREPGAP szervezet 1997-ben kezdte meg működését az Eurep (Euro-Retailer Produce Working Group - Európai Kiskereskedői Termékmunkacsoport) kiskereskedőinek kezdeményezésével. Az EUREPGAP egy privát, nem gazdasági célú egyesület, központja Németországban található.

A cél az volt, hogy az élelmiszer-ipari kiskereskedők a jó mezőgazdasági gyakorlat (GAP - Good Agricultural Practice) szabványait alapul véve, és annak folyamatos fejlődése érdekében megegyezésre jussanak. Formálisan az EUREPGAP nemzetközi törvények által is elfogadható irányadó dokumentumok összessége. A dokumentum készítésében a világ minden részéről, elsősorban a nagy élelmiszer-értékesítési láncok résztvevői kaptak szerepet.

Elsőként a zöldség és gyümölcs globális kereskedelmét lehetővé tevő szabvány került kidolgozásra. Ezt követte a virág és dísznövény szabvány, végül a szántóföldi növénytermesztésre különböző követelményeket tartalmazó integrált farmbiztosítási szabvány.

A rendszer a globális kiskereskedelmet támogatja. Megalkotói a világkereskedelemben résztvevő nagy üzletláncok. A kiskereskedői csoportokon kívül, a szervezetnek tagjai még olyan beszállítók, akik közvetlenül természetnek, előállítanak, vagy élelmiszer-ipari terméket kezelnek. A tagság harmadik csoportját alkotják azok a társuszervezetek, akik a területen valamilyen szolgáltatást végeznek, pl. szaktanácsadó, hitelesítő cégek. A tagok felelősséggel tartoznak a termelőknek, és nagyban elősegítik a folyamatok alakulását, de nem részei a szervezet döntéshozó szerveinek.

A döntéshozó szerv az Elnökség, melynek elnöke egy független személy. A Technikai Tanács (TT), a végrehajtó szerv felelős a döntések korrekt és hatékony megvalósításáért, továbbá az EUREPGAP állandó javításáért. A TT állítja össze és fogadja el az irányadó dokumentumokat és a hitelesítési rend-

szert. Mindkét szervezetnek 50-50%-os arányban tagjai a kiskereskedők és a termelők. Annak ellenére, hogy a szervezetet a kiskereskedők alapították, nem ők irányítanak, hanem a demokratikus működés jellemző rá, ami elsősorban a vásárlók érdekeit szolgálja.

Certifikáció

Termelői közösségek, vagy egyéni termelők az EUREPGAP elismerést az EUREPGAP certifikáttal kapják meg, amit az erre akkreditált minősítő szervezetek állítanak ki. Az EUREPGAP által elismert minősítő szervezetek rendszeres továbbképzéseken vesznek részt, kontrollálva vannak, és az EUREPGAP weboldalán feltüntetett, állandóan aktualizált listán információ szerezhető róluk. Már meglévő nemzeti vagy regionális minőségbiztosítási rendszerek EUREPGAP követelményeinek a megfelelése, egy speciális elismerési eljárással bizonyítható (Benchmarking Opció). Ezáltal kerülhet el a többszörös termelői auditálás és ezért hatással van az integrált termesztés regionális minőségbiztosítási rendszerének fejlődésére.

Magyarországon elsőként a zöldség-gyümölcs szektorban működő termelőknél, illetve a TÉSZ-eknél indult meg a rendszer kiépítése.

Az EUREPGAP-védjegy elnyeréséhez a gazdálkodónak működése során meg kell felelni az „Ellenőrzési Pontok Jegyzékében” leírt feltételeknek: A szabvány részletes útmutatást ad arra vonatkozóan, hogy a gazdálkodó hogyan teljesítheti a rendszer egyes követelményeit. A jegyzék ellenőrzési pontonként három fajtaszintet jelölhet meg az egyes feltételek teljesülésének jelentősége függvényében. A fontos kötelezettségek 100%-os teljesítése kötelező. Amennyiben ezek nem teljesülnek, az engedély felfüggesztésre kerül. A kevésbé fontos kötelezettségeknek 95%-os teljesítése van kötelezően előírva. A legenyhébb szint az ajánlott, mely ellenőrzési pontokat vizsgálni kell, de az EUREPGAP tanúsítvány kiadásának nem feltétele. A zöldség-gyümölcs EUREPGAP szabvány 210 ellenőrzési pontot tartalmaz. Ebből 47 fontos, 98 kevésbé fontos és 65 ajánlott minősítésű. A szabvány 14 fő területet szabályoz. Közülük a fontosabbak: nyomonkövethetőség, nyilvántartás és belső önellenőrzés, fajta, vetőmag, szaporítóanyag használat, termőhelyi adottságok és természetésre alkalmazás, talajgazdálkodás, tápanyag-gazdálkodás, öntözés kérdései, növényvédelem, termékkezelés, munkabiztonság és egészségügyi és munkabiztonság.

Fajta, vetőmaghasználat

A minőségtanúsítási rendszer ezt a kérdést főként kevésbé fontos, valamint ajánlott ellenőrzési pontokon keresztül szabályozza. Javasolja a minőségi vetőmaghasználatot, valamint, hogy azt környezetkímélő technológiával, csökkentett műtrágya és növényvédő szer felhasználásával állítsák elő. Csávázott vetőmagnál dokumentálni kell a felhasznált szer nevét, dózisát valamint azt, hogy milyen célból történt a kezelés. Pozitív elem az illető gazdaság elismerésére nézve, ha a vetőmag származását, fajtaazonosságát, valamint kártevő, kórokozó mentességét igazolni tudja. Az EUREPGAP javasolja a betegségekkel, kártevőkkel szemben ellenálló fajták használatát.

A jövőben várhatóan növekedni fog a GM fajták használata. Az EUREPGAP közvetlenül nem szabályozza ezt a kérdést, azonban a tanúsítás feltételeként előírja, hogy aki GM fajtát termeszt, annak maradtalanul be kell tartania az adott országban hatályos jogszabályok előírásait.

A napjainkban óriási változásokon keresztülmenő mezőgazdaságban, és az egyre globalizálódó élelmiszer piacon, csak azok a termelők tudnak fennmaradni, akik megtermelt árujukkal eleget tesznek az adott piaci feltételeknek. A termelők a fent leírt rendszer bevezetésével a nemzetközi piacokon elfogadott, tanúsított terméket tudnak előállítani. Továbbmenve: hazánkban egyre több az olyan élelmiszer-ipari kiskereskedelmi cég, értékesítési lánc, amely kizárólag csak az EUREPGAP certifikációban részesített beszállítótól vesz át árut. Az EUREPGAP rendszert, már közel 50 országban alkalmazzák és több ezer termelő és TÉSZ kapta meg az elismerést.

További információk a téma iránt érdeklődőknek:

◆ A VSZT honlapjáról letölthető a zöldség-gyümölcsre vonatkozó EUREPGAP szabvány ellenőrzési pontjai www.vetomagtermetanacs.hu

◆ Az EUREPGAP hivatalos honlapján www.eurep.org (magyar nyelvű információk is található)

◆ A Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet és Terméktanács honlapján www.fruitves.hu

◆ Hazai referenciával rendelkező magyar nyelven is EUREPGAP auditot végző cég honlapján www.dnv.hu

ruthner -

Az EU élelmiszer- és takarmányipari követelményei

Hazánk 2004 május 1. óta az Európai Unió teljes jogú tagjává vált. A közösségi tagság azzal is járt, hogy az uniós irányelveket – az élelmiszer- és takarmánybiztonság szavatolását szolgáló előírásokat is – harmonizálni kellett a magyar jogrenddel. Az uniós egyéb jogszabályok (rendeletek, határozatok) ezen időponttól kezdve Magyarországon is hatályosak, és kötelezően alkalmazandók. A teljes szabályozás ismerete ajánlott még akkor is, ha nem áll rendelkezésre hiteles magyar fordítás. E rendeletek az Európai Unió Hivatalos Lapjában jelennek meg, s 2005. május 1-től már magyar nyelven is hozzáférhetők – a hivatalos lap megjelenése után 1–2 nappal – az Interneten. A korábban megjelent rendeletek az Igazságügyi Minisztérium fordítási adatbázisában találhatóak meg.

Élelmiszer-szabályozás

Az Európai Parlament és a Tanács 2002. január 28-i 178/2002/EK rendelete az európai élelmiszerjog általános elveinek és követelményeinek megállapításáról, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság (EFSA) létrehozásáról és az élelmiszer-biztonsági ügyekben alkalmazandó eljárások megállapításáról szól. E rendelet teljes egészében – 11. és 12., valamint a 14–20. cikkei 2005. január 1-jétől – Magyarországon is hatályos és kötelezően alkalmazandó.

Az élelmiszer-szabályozás célja, hogy a rendeletben leírt általános elvekkel és követelményekkel összhangban előállított, vagy forgalmazott élelmiszerek és takarmányok számára a Közösség területén megvalósuljon az áruk szabad mozgása. Azokban az esetekben, ahol a rendelkezésre álló információk értékelését követően bebizonyosodik az egészségkárosító hatások lehetősége, de a helyzet tudományos megítélése még bizonytalan, az elővigyázatosság elve alapján a kereskedelem ideiglenes korlátozására is sor kerülhet. Ez az egyetlen törvényes lehetőség az áru megállítására. (A Romániából származó étolaj behozatalának ideiglenes korlátozása, a növényvédőszer szermaradvány vizsgálat idejére, a gyanú tisztázása végett.)

Az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozók termékfelelősségük alapján kötelezettek vállalkozásaik termelő, feldolgozó és forgalmazó tevékenységének minden szakaszában gondoskodni arról, hogy az élelmiszerek, vagy takarmányok megfeleljenek a tevékenységükre vonatkozó élelmiszerjog

követelményeinek, és ellenőrizni e követelmények teljesülését. A paprikabotrány megmutatta, hogy az importáló vállalatoknak kötelessége az import áru bevizsgálása. Szakítani kell azzal a gondolkodással, hogy ez kizárólag a hatóságok feladata.

Kötelező nyomon követhetőség

2005. január 1-től hatályos és alkalmazandó cikkei közül kiemelendő a 18. cikk, az élelmiszerek kötelező nyomon követhetőségéről. A termelés, a feldolgozás és a forgalmazás minden szakaszában biztosítani kell az élelmiszerek, valamilyen élelmiszerbe bekerülő, vagy vélhetően bekerülő egyéb anyagok útjának nyomon követhetőségét a szántóföldtől az asztalig („from farm to fork”). A kiindulópont az ellenőrzött körülmények között előállított, minősített, fémzárolt szaporítóanyag, a certifikált / minőségi vetőmag. A vetőmag-előállítás és forgalmazás minden lépését dokumentálni kell (zöldség vetőmagnál – a 2003. évi LII. törvény a növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról, 50/2004. (IV. 22.) FVM rendelet a zöldség szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról). Rövid távú előny érdekében, takarékosabból nem szabad bizonytalan származású szaporító anyagot használni.

Az élelmiszer-ipari vállalkozóknak gondoskodniuk kell arról, hogy azonosítani tudják azon személyeket, akiktől az élelmiszert, az élelmiszer-termelésre szánt állatot, valamilyen élelmiszerbe bekerülő anyagot kapják, illetve ahová termékeiket szállítják. Ennek érdekében a vállalkozóknak rendelkezniük kell olyan rendszerekkel és eljárásokkal, amelyek lehetővé teszik az ilyen információk eljuttatását az illetékes hatóságokhoz azok kérelmére. A jövőben bármely vevő vagy hatóság bekérheti például a termesztésre vonatkozó dokumentumokat, akár a felhasznált talaj vagy az öntözővíz minőségi paramétereit. A HACCP eszköz a veszélyek megállapítására és olyan szabályozó rendszer felállítására, amely inkább a megelőzésre összpontosít, és elsősorban nem a végtermék ellenőrzésére épül. A HACCP az elsődleges (agrár) termeléstől a végső fogyasztásig a teljes élelmiszerlánc valamennyi szakaszában alkalmazható.

A HACCP alkalmazása összehangolható például az ISO 9000 minőségbiztosítási, az ISO 14000 környezetvédelmi szabványsoro-

zat szerinti rendszerek megvalósításával, és az ilyen rendszereken belül a legelőnyösebb módszer az élelmiszer-biztonság növelésére. Az ISO 9001 minőség-biztosítási rendszer jó szolgálatot tesz az élelmiszerláncban tevékenykedő vállalkozásoknál az ún. harmadik fél általi tanúsításra. A környezetközpontú irányítási rendszer (KIR) a cég vezetése és a társadalom között épít ki kapcsolatot az ISO 14000 szabványsorozat hazai alkalmazásával (környezetkímélő technológiák, a környezetbarát érdekek és környezet-központú vállalatirányítás).

Az élelmiszer (és takarmány) biztonsági rendszerek kialakítására és tanúsítására készülő az ISO 22000 szabvány, mely a veszélyforrások belépését az üzemben folyó termelés folyamatában vizsgálja, magában foglalja a legkülönfélébb, korábban létező minőségbiztosítási rendszereket, a HACCP elemeit. Ügyelni kell arra, hogy a tanúsító szervezet nemzetközileg akkreditált, készítető kezességgel rendelkező szervezet legyen.

Címkék, azonosítók

A Közösségben forgalomba hozott, illetve valószínűleg forgalomba hozatalra kerülő élelmiszereket el kell látni olyan címkékkel vagy azonosító eszközökkel, amelyek a vonatkozó meghatározott rendelkezések követelményeivel összhangban, a dokumentáción és információkon keresztül lehetővé teszik a termékek nyomon követését. Az élelmiszerek jelöléséről szóló 19/2004. (II. 26.) FVM-ESZCSM-GKM együttes rendelet, és annak módosítása (167/2004. (XI. 29.) FVM-EÜM-GKM együttes rendelet) a korabbinál jóval részletesebb információt biztosít, a terméken kötelező feltüntetni az összes alkotóelemet, s azok származási helyét. A csomagoláson el lehet helyezni pótlólagos tájékoztatást, használati utasítást. Vonalkód segítségével – megfelelő leolvasókészülék birtokában – további részletes adatokhoz juthatunk az áruval kapcsolatosan.

Az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről szóló, fentiekben említett EU rendelet negyedik fejezetének 1. szakasza egy gyorsvészjelző rendszer (Rapid Alert System), mint hálózat létrehozásáról rendelkezik, melynek keretében a tagországok erre kijelölt szervei értesítést küldenek a Bizottság részére minden olyan általuk észlelt eseményről, amely az élelmiszer- és takarmánybiztonság tekintetében az emberi egészségre vonatkozóan közvetlen vagy közvetett kockázatot jelenthet.

Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal

Az EU elvárásainak megfelelően, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hivatal (EFSA) hazai partnerszervezeteként, a Magyar Köztársaság Kormánya a 333/2004. (XII. 11.) Korm. rendelettel módosított 66/2003. (V. 15.) számú rendeletével létrehozta az Unió illetékes szerveivel kapcsolattartásra és együttműködésre hivatott Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatalt (MÉBIH). A Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal irányítását 2004. december 31-ig a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, 2005. január 1-től az egészségügyi miniszter látja el. A Hivatal önálló jogi személyiségű, előírásait felett részjogkörrel rendelkező, részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv. A Hivatal vezetője mellett 17 tagból álló állandó Tudományos Tanácsadó Testület működik, mely

a) a miniszter felkérésére véleményt ad a Hivatal feladatkörébe tartozó, illetve működésével kapcsolatos kérdésekről;

b) a Hivatal vezetőjének felkérésére szakvéleményt, tanulmányt készít, tudományos kérdésben véleményt nyilvánít, és javaslatot tesz;

c) javaslatot tesz a Hivatal vezetőjének az éves munkaprogramhoz.

A testületbe – a Hivatal feladatainak ellátásához szükséges szakértelemmel rendelkező tagként – a miniszter, a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter három-három, a gazdasági és közlekedési miniszter, az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter két-két, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter egy személyt jelöl, a szakmai, tudományos és érdek-képviselői szervezetek jelöltjei közül a miniszter két-két tagot választ.

Gyors vészjelzés

A Hivatal feladatai között, egyebek között egyrészt az élelmiszer- és takarmány-ellenőrzés területén érintett magyar hatóságok tevékenységének egyes elemeit koordinálja, továbbá információt gyűjt, elemez és szolgáltat, másrészt kijelölt kapcsolattartó pont az Európai Bizottság Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Igazgatósága (DG Sanco) által működtetett, gyorsvészjelző rendszerének hálózatában.

A gyorsvészjelző rendszer keretében a 2004. évben beérkezett értesítések – riasztások és információk – elemzését a MÉBIH elvégezte, ezek főbb megállapítását adom közre.

A RASFF brüsszeli központja abban az esetben, ha a tagországi kontaktpont jelzése alapján, a már piacon lévő kifogásolt élelmiszer vagy takarmány az emberi egészségre azonnali beavatkozást sürgető veszélyt hordoz, „riasztást” (alert notification) küld. A riasztás célja, a tagországok értesítése, hogy ellenőrizni tudják, vajon a

veszélyforrást hordozó termék megjelent-e az ő piacukon is?

Ha egy hatósági vizsgálat a tagországok piacaira még nem került élelmiszerrel, vagy takarmánnyal kapcsolatos problémát fed fel, – amely nem jelent azonnali élelmiszer-biztonsági kockázatot –, akkor a RASFF központ „tájékoztatást” (information notification) küld a hálózat tagjai részére. Ez az eset legtöbbször akkor fordul elő, ha az áru vizsgálatára, a kifogás – meg nem engedett mértékű szennyezettség, fertőzöttség, vagy idegen anyagok jelenléte, esetleg okmányhiány – megállapítására és ezt követően az áru beléptetésének visszautasítására a közösség határállomásainak valamelyikén került sor. „Tájékoztatás” küldése azt jelenti, hogy a kifogásolt termék vagy nem érte még el a közösség piacát, vagy a veszély elhárítására a szükséges intézkedések megtétele maradéktalanul megtörtént.

Riasztások és arányai

A 2004. május 1. óta 25 tagállamra nőtt Európai Unióban a riasztások száma több, mint 50 %-kal meghaladta a 2003. évi szintet (692), míg a tájékoztatások száma (1897) gyakorlatilag alig változott. Az összes értesítések száma (2589) 12 %-kal volt több az előző évinél.

Az értesítések keletkezési hely szerinti – tehát a problémát felfedő ország – elemzése azt mutatta, hogy a legtöbbet esetet 2004. évben Olaszország (589), Németország (527) jelentett. A kifogásolt termék származási helye szerinti statisztikában Irán (483) és Törökország (182) jártak az élen. Ebben a vonatkozásban országunk 23 esettel a középmezőnyben szerepelt.

A 2004. évi értesítések termék kategóriák szerinti megoszlása azt mutatja, hogy a dió, diófélék és snack termékek részaránya a legnagyobb, több, mint 30 %-os, míg a gyümölcsöké és zöldségféléké 9,6 %-os, a gyógy- és fűszernövényeké 9,0 %-os.

A 2004. évben a főbb veszélyforrások a mikotoxinok (37%) – az aflatoxin (855) és ochratoxin (29) – a kémiai szennyező anyagok (24 %), mikrobiológiai szennyező anyagok (20%).

Az elmúlt öt évben a kertészeti alapanyag felhasználásával előállított élelmiszerekkel kapcsolatos tagállami értesítések száma legtöbbszöröződött:

◆ a „gyümölcs és zöldségfélék” csoportban az értesítések száma megnégyszereződött;

◆ a „gyógy-, fűszernövény” csoportban a riasztások száma megtízszereződött, tájékoztatások száma meghatszorozódott;

◆ a „dió, diótermékek, snack” csoportban a tájékoztatások száma megtízszereződött, a riasztások száma lényegében változatlan maradt.

Magyarország az aflatoxin és ochratoxin tartalmú brazil fűszerpaprika szárítmánya, valamint az aflatoxint tartalmazó tö-

rök szárított füge esetét jelentette. Az aflatoxinok olyan mikotoxinok, melyeket bizonyos magas hőmérsékleti- és nedvességtartalom mellett fejlődő *Aspergillus* fajok termelnek. Az aflatoxinok genotoxikus karcinogének, melyek számos élelmiszerben, például a földimogyoróban, a diófélékben és a szárított gyümölcsökben is előfordulhatnak.

A kifogásolt termék származási hely szerinti statisztikában országunk 1 esettel (a megengedettnél nagyobb mennyiségű növényvédő szer szermaradékot tartalmazó paprika) szerepelt.

2004. évben 37 esetben – döntően szárított fügéné – állapították meg a gyümölcs és zöldségfélék aflatoxin, 7 esetben – szárított szőlőnél, fügéné, paprikánál – az ochratoxin fertőzöttségét. Tizenkilenc esetben találtak a megengedettnél több növényvédő szer maradékot narancsban, szőlőben, almában, paprikában. A szárítmányokban (körte, alma, kajszibarack, paradicsom) 27 minta esetében a magas szulfid tartalom okozott gondot. Az Amerikai Egyesült Államokból származó, engedéllyel nem rendelkező, genetikailag módosított papaya EU piacra kerülését akadályozta meg a német élelmiszer-biztonsági hivatal. Egyes őszibarackbefőttekben ólom szennyező anyagot találtak. Idegen anyagot, fémes szennyeződést jelentettek zöldbakonzervben.

A gyógy- és fűszernövényeknél a 231 kifogásból 142 esetben a szudáni vörös 1 és 4 karcinogén (rákkeltő hatású) festék jelentette a problémát chiliben, illetve a legkülönbözőbb chilit tartalmazó fűszerkeverékekben. A gyógy- és fűszernövényeken kívül a chilis tészta, szószok, ételek és pálmaolajok szennyeződtek a festékanyaggal.

A gyógy- és fűszernövényeknél az aflatoxin (18 eset) relatíve kisebb jelentőségű. A mikrobiológiai esetek közül figyelmet érdemel az *Aspergillus niger* az oreganóban, a *Bacillus cereus* és licheniformis a gyömbérben, a szeszám, a fekete és fehér borsban, a paprikában és a fűszerkeverékekben. A *Salmonella* spp. kimutatható volt különböző fűszerekben és fűszerkeverékekben (fehér és fekete bors, borsos menta, kakukkfű, szeszám, oregano, pizza fűszerkeverék, stb.). Kétféle Kínából érkező gyógynövény készítmény toxikus anyaggal volt szennyezve.

A Hivatal feladata a kockázatelemzés. A kockázatelemzés három eszköze: kockázatbecslés, kockázat-ügyintézés és kockázat kommunikáció. A kockázatbecslés a szakmai-tudományos intézmények feladata, melyek eredményeit a MÉBIH paneljei értékelik. A kockázat-ügyintézés (menedzsment) a hatóságok feladata, akik határozatok formájában közlik állásfoglalásukat. A kockázat kommunikációban a tömegtájékoztatási eszközök (médiák) is részt vehetnek, különösen krízisek esetén.

Dr. Prof. Biacs Péter – dr. Maczák Béla

PÁLYÁZAT

A TIG Kht. vetőmag-tartalékolására

A PÁLYÁZTATÓ NEVE, CÍME:

Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság /TIG Kht./
1053 Budapest, Vámház krt. 2.

A PÁLYÁZAT TÁRGYA:

Államilag minősített, piaci értékítélet alapján keresett és a következőkben részletezett növényfajok 2005. évi termésű vetőmagjai, azaz:

Őszi-, tavaszi kalászos, hibridkukorica, napraforgó, étkezési-, takarmány-, és zöldborsó, száraz- és zöldbab, szója, lucerna, vöröshere, paprika, vöröshagyma, valamint fűvetőmagok.

A Bíráló Bizottság jogosult az előzőekben nem részletezettek túl, további fajok tételes kedvező elbírálására is. Korábbi évi termésű vetőmag felajánlást a Bíráló Bizottság elutasíthatja.

Kérjük a Pályázót, hogy pályázatát (szükség esetén felnagyítva) a mellékelt adatlap kitöltésével tegye meg.

Az adatlapon szereplő adatok, nyilatkozatok hiánya esetén a Bíráló Bizottság nevében a TIG Kht. a Pályázót írásban hiánypótlásra kéri fel, a hiánypótlási felkéréstől számított 5 munkanapon belüli visszajelzéssel. Ez időpontig a pályázat végleges elbírálásra nem kerül. A fenti határidőig be nem nyújtott hiánypótlás miatt a Bíráló Bizottság a pályázatot semmisnek tekinti.

A PÁLYÁZAT BEÉRKEZÉSÉNEK HATÁRIDEJE:

2005. június 10.

Szakmai igazolás melléklet szerint.

PÁLYÁZATOK ELBÍRÁLÁSA:

A 3. pontban megjelölt határidőre a Pályázató címére --szemé-

lyesen történő leadás esetén I. emelet 34. szoba, Irattár ügyfélfogadás hétfő-csütörtök 8.00-15.00-ig-, zárt borítékban beérkezett ajánlatokat a Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium és a Vetőmag Terméktanács illetékesiből alakult Bíráló Bizottság 2005. június 20-ig elbírálja. A zárt borítékra kérjük ráírni "TIG Kht. 2005. évi vetőmagpályázat". A bírálat eredményéről a TIG KHT. a Pályázókat legkésőbb 2005. június 30-ig levélben értesíti és az érintett tételekre előzetes egyeztetések alapján adásvételi szerződéstervezetet küld. A TIG Kht. a postai úton történő benyújtással kapcsolatban felmerülő késésekből, vagy elvesztésből adódó semmilyen felelősséget nem vállal.

A TELJESÍTÉS HATÁRIDEJE:

Az OMMI vetőmag-minősítő bizonyítványok átadásával folyamatosan 2006. január 15-ig bezárólag.

A betároláskor a Pályázó kizárólagos tulajdonát képező vetőmagnak 90 naptári napnál nem régebbi érvényes OMMI bizonyítvánnyal kell rendelkeznie.

A TELJESÍTÉS, TÁROLÁS HELYE:

TIG Kht. telephelye, és/vagy a Pályázó saját tulajdonú 24 órás őrzés-védelemmel ellátott telephelye, amennyiben a telephely egyedi elbírálás alapján a TIG Kht. tárolásbiztonsági feltételeinek az aktuális bevizsgálás alapján megfelel. A Pályázó telephelyén a TIG Kht. tulajdonú készlet tárolása esetén érvényes raktárbiztosítás és a betárolandó készletértékét meghaladó készletbiztosítás szükséges.

TIG KHT. PÉNZÜGYI ELLENSZOLGÁLTATÁSÁNAK FELTÉTELEI:

A pályázaton kedvezően elbírált tételekre vonatkozóan a Pályázóval

a TIG Kht. adásvételi és a Pályázó telephelyén történő művi tárolás esetén tárolási szerződést köt. Az adásvételi szerződéshez, a Pályázó, – a tárolási, teljesítési biztosítékként – a készlet betárolását megelőzően, csatolja a szerződés értékének 150 százalékaival egyező saját, nem forgatható fedezeti váltót. A szerződésben meghatározott teljesítési helyre a Pályázó által betárolt és a TIG Kht. által készletre vett árukészlet áfával növelt ellenértékét, a számla TIG Kht. általi kézhezvételét követően 10 banki napon belül átutalja a szerződés szerinti feltételek teljesülése esetén.

EGYÉB INFORMÁCIÓK:

Az elfogadott pályázatok alapján megkötött adásvételi szerződés szerint a TIG Kht. tulajdonába került vetőmagvakat a Pályázó visszavásárlásos konstrukcióval 2007. január 31-éig a betároláskori vetőmagérték + felár + áfa értékben köteles visszavásárolni. Felár-számítás a betárolást követően a szállítói számla ellenértékének TIG Kht. általi átutalástól kezdődik. A felár a jegybanki alapkamat + 2% értéke, amellyel a betároláskori nettó számlázási egységár a tárolási időtartam alatt érvényes jegybanki alapkamat értékével növekszik (bruttó kitarólasí ár = nettó betárolási ár + jegybanki alapkamat + 2% + áfa). TIG Kht. telephelyi tárolás esetén a TIG Kht. 350,- Ft/t+áfa be-kitárolási költséget számít fel.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK:

TIG Kht.

**Mezőgazdasági osztály,
Lelkes Zoltán**

Telefon: 1/318-28-99/209.

Telefax: 1/266-48-20.

Dr. Nagy István
kereskedelmi és műszaki
vezérigazgató-helyettes

Uniós értékesítés kiszállításának bizonylatolása

2005. évi I. számunkban az APEH elnökének előadására hivatkozva rövid tájékoztatót adtunk az ÁFA visszaigényelhetőségéről. Most, az egyértelműség érdekében, hozzátesszük a SALDÓ Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Rt. véleményét, amit ezúton is megköszönünk.

A Tanácsadó munkatársai hasonló témájú előadásokon vettek részt, ahol az APEH előadója részletesen kifejtette, hogy a vevő saját fuvarjával történő elszállítása esetén az ország elhagyásának dokumentálásánál az értékesítőnek milyen lehetőségei vannak. Tény, hogy 2005. január 1-től a bizonyítás terhe az értékesítést végzőre hárul, mivel nincs vámhatóság által igazolt módja annak, hogy a termék elhagyta az ország területét.

Amennyiben a magyar eladó fuvarozza, vagy fuvaroztatja el a terméket, akkor a 2005. február 10-től hatályba lépő rendelkezés alapján, kötelező a szigorú számadással kezelni, eseményszerűen vezetett fuvarlevél kiállításával. Ez az előírás az 1/2005. (I. 11.) Korm. Rendelettel módosított 89/1988. (XII. 20.) MT rendelet 23. §-ában szerepel, és a magyar eladó saját fuvarszerezővel történő kiszállításának esetére is vonatkozik.

A gond az, hogyha más tagállamú vevő fuvarozza el az árut, mert nincs nemzetközi fuvarlevél (CMR). A probléma a többi tagországban is fennáll. Ugyanis az egyes tagállamok előírásai változóak, pl. a német adóhivatal a saját fuvarral történő szállításkor nem fogad el adómentes értékesítést. Az APEH jelenlegi álláspontja szerint, ha az EU-s vevő maga szállítja el a terméket Magyarországról, akkor nyilatkoznia kell a kiszállítás saját fuvarral történő elvégzéséről, és a kinti bevételezési bizonylat egy példányának (vagy hiteles másolatának) megküldését kell kérni. Véleményünk szerint a fuvarokmány hiányában az ÁFA törvény 29/A. §. a) pontja szerint csak olyan, – a vevő által cégszerűen aláírt – nyilatkozat felelhet meg, melyen a szállítmányra vonatkozó adatok ellenőrzés esetén azonosíthatók. Célszerű lehet az olyan megoldás is, hogy az eladó alakítsa ki a nyilatkozat formáját, tartalmát, annak a vevő által történő kitöltése és átadása a felek közötti szerződés kiegészítésével a vevő kötelezettsége legyen.

Az említett előadáson elhangzott, hogy a fuvarlevelekről készített nyilvántartást a kiállítóknak kell vezetnie. De ha az okmányon

sorszám egyáltalán nem szerepel, akkor az adóhatóság tüzetesebb vizsgálatára kell számítani! A szigorú számadású bizonylatkiállítás nem teljesítése azonban önmagában nem kérdőjelezheti meg a Közösségen belüli mentes értékesítést. Ha a vevő külső fuvarozótól rendeli meg a szállítást, akkor az értékesítőnek a fuvarlevél hitelesített másolatával feltétlenül rendelkeznie kell. A hitelesítést nem közjegyzőnek, hanem az arra jogosult személynek (fuvarozó, szállítmányozó) kell elvégeznie.

Összefoglalva az előzőeket: ha az értékesítő az országból történő kiszállítás igazolására kellő bizonylattal nem rendelkezik, akkor csak ÁFA felszámításával állíthatja ki a számláját. Ennek megfelelően ajánlott a készpénzes értékesítési mód mellőzése az Uniós kiszállításoknál, mivel ebben az esetben, ha a vevő szállítja el az árut, semmilyen garancia nincs arra vonatkozóan, hogy az eladó a szükséges bizonylatokat be tudja szerezni. Különösen figyelemmel kell lenni az EXW kereskedelmi paritásra, mert EXW megjelölésnél az eladó egy meghatározott helyen (általában a saját telephelyén) anélkül köteles átadni a terméket a vevőnek, hogy azt fuvarszerezőre felrakták volna.

Takarmánynövények vetőmagtermesztésének statisztikái (2003-2004)

A tagszövetségek által szolgáltatott adatokból az Európai Vetőmag Szövetség /ESA/ elkészítette felmérését a takarmánynövények 2003–2004-es vetőmag-szaporításairól. A VSZT tavaly szeptemberében az OMMI fémzárolási és szemlézési adatai alapján adatokat küldött az ESA számára. A hazai adatok küldésekor még nem volt végleges eredmény a 2004-es fémzárolásra vonatkozóan, ezért annak megállapítása becsléssel történt. A statisztikák főként fűfélék, illetve a pillangós takarmánynövények vetőmagjaira vonatkoznak, és csak azokat a fajokat tartalmazzák, amelyek részei az Unió közös vetőmagpiacának (rajta vannak az EU Közös Fajtakatalógusán). Az Európai Vetőmag Szövetség egy rövid szöveges értékelést is készített a

fűvetőmagok helyzetéről. Az elemzés különös hangsúlyt fektet a régi és 2004. májusában csatlakozott uniós tagországok fűvetőmag szaporításának összehasonlítására.

Alapvetően elmondható, hogy az EU-25 tagországában a fűvetőmag szaporítóterületek nagysága 2003-ról 2004-re jelentősen, mintegy 15 százalékkal növekedett. A nagy szaporító-terület növekedés ellenére a termésmennyiség azonban csak 4%-kal haladta meg a 2003. évet, melynek oka a termésátlag 1,02 tonnáról 0,92 tonnára történő csökkenése volt.

Érdekes összehasonlítni az új, illetve a régi tagállamok statisztikai adatait:

A régi tagországokban az összes fűvetőmag-előállító terület 11 százalékkal nőtt

(2003: 184 260 ha, 2004: 204 526 ha), míg a termés mennyisége csak 4 százalékkal (2003: 198 877 tonna, 2004: 206 846 tonna). Ezáltal a termésátlag, csekély mértékben ugyan, de 1,08-ról 1,01 tonnára csökkent.

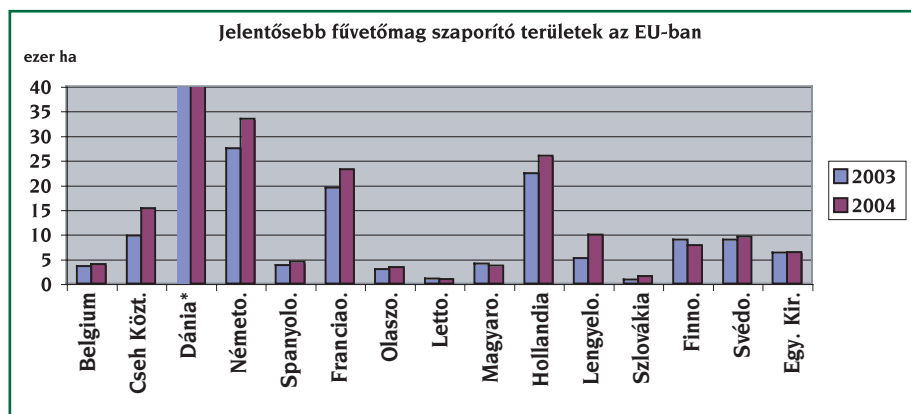
Az újonnan csatlakozott tagországokban az összes fűvetőmag előállító terület egy év alatt 49%-kal emelkedett (2003: 22.175 ha, 2004: 33.006 ha), azonban a jelentős termésátlag csökkenés miatt (2003: 0.54 t/ha, 2004: 0.38 t/ha) az összes termés mennyisége csak 5%-kal nőtt (2003: 11.909 t, 2004: 12.463 t).

Az régi tagállamok fűvetőmag termesztésének termésátlaga kétszerese az új tagállamokban elérteknek, és ez a különbség 2004. ében még nagyobbra nőtt. Következésképpen míg az új tagországok az EU fűvetőmag előállító területeinek a 14%-át adják, addig a megtermelt volumen tekintetében ez az arány csak 6%.

A számok jól mutatják, hogy az új tagállamok csatlakozásával nem módosult jelentősen az EU fűvetőmag piaca. Ennek ellenére az új tagállamoknak fel kell mérniük, és a kereslethez kell igazítaniuk termesztésüket, annak érdekében, hogy az EU fűvetőmag piaca továbbra is „egészségesen” működjön.

A 23 EU tagországra és a vizsgált fajokra vonatkozó statisztika a „VSZT honlapjának” a szakmai hírek rovatából letölthető.

Ruthner Szabolcs

Gondolatok a vetőmagtermelés tápanyagellátáshoz

A vetőmag olyan biológiai anyag, amit a végtermék előállításának kiinduló anyagaként használunk.

Ennél fogva a hozampotenciál maximális kihasználása, a vetőmagvak biológiai kondíciója, lényegesen fontosabb mint más termékeknél. A hibrid vetőmagvak előállításában még inkább jelentkezik a pontos igénynek megfelelő agrotechnika, mivel igen érzékeny, de ugyanakkor nagy végtermék hozamot és minőséget biztosító genetikai tulajdonságokkal rendelkezik. Tehát döntő, hogy biztosítsuk a fejlődő növényben a kiváló genetikai értékek maximális érvényesülését.

A **mag** a növény szaporító szerve, amit mi vagy felhasználunk saját szükségleteink kielégítésére (pl. búzából kenyér), vagy valóban az adott növény szaporításához vesszük igénybe. Modern értelemben vetőmaggá csak akkor válik a mag, ha kiemelkedő genetikai tulajdonságokkal, és kiváló életképességgel és életerővel (vigor) rendelkezik.

A genetikai tulajdonságok meglétén a kutatók (a fajta kinemesítője) és a minőségbiztosítási rendszerben résztvevők (vetőmagtermelők és felügyelőség) örökölnek. Lényege a genetikai stabilitás folyamatos biztosítása (típusazonosság és genetikai tisztaság).

A **magvigor** – a genetikai tulajdonságok mellett –, a vetőmagtermő év ökológiai feltételeinek és az agrotechnika tényezőinek függvénye. Jelentősége a csírákori stressztűrő képességben, az egészséges, erőteljes növekedésben, a genetikai tulajdonságok érvényre jutásában áll. Hiába életképes a mag, ha kisvigorú (kis életerővel rendelkező), abból csak hiányos és kiegyenlítetlen állomány jöhet létre. Az igény természetesen az, hogy minden magból életképes, teljes értékű növény fejlődjön ki.

Mindez azt jelenti, hogy a vetőmagtermelés során sok egyéb olyan tényezőre kell figyelniünk, ami a magtermelésnél nem, vagy csak kevésbé hangsúlyos. Itt tehát nem csupán a hektáronkénti termésátlag a döntő, hanem a mag fiziológiai minősége is.

A csíranövény és a vetőmag fejlődési erélyét befolyásoló tényezők:

- ◆ Nem szelektált genetikai variabilitás
- ◆ A mag érettségi foka
- ◆ A betakarítás időpontja, környezeti körülmények a magfejlődés és a betakarítás időszakában
- ◆ A talaj termékenysége és tápanyag-szolgáltató képessége
- ◆ A mag fizikai jellemzői (magméret, fajsúly, mechanikai sérülések, a mag kora, öregedése és értéksökkenése)

◆ Mikroorganizmus fertőzés a termelés és a raktározás során.

A tápanyag-felhasználásról

Írásomban e széles körnek csak egy szeletét szeretném kiemelni, és pedig a talajok tápanyag-szolgáltató képességét, ezen belül is a tápanyagegyensúly szerepét.

Korábban említettem, hogy másként kell odafigyelni a vetőmagnak szánt mag termelésére, mint az árunak termelt mag előállítására. Ez a tápanyagellátásra fokozottan érvényes. Következik mindebből, hogy ami jó az árutermelés esetében, az nem biztos, hogy alkalmazható a vetőmagtermelésnél.

Alapelvként leszögezhetjük, hogy a szolgáltató állapotát mindig a magasabb szervesanyag képződés szemszögéből ítéljük meg. Mindez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a talaj állapotát a rajta termelt növény fejlődéséről, a növényt az általa termelt szaporítóanyag minőségéről, stb. ítéljük meg. A legmagasabb szervesanyag képződés a szaporodás, az új élet megjelenése.

Mindezek figyelembe vételével néhány gondolat a tápanyagokról, s azok szaporodásra gyakorolt hatásairól.

Nitrogén

A növényi életben egyetlen elem sem mutat olyan feltűnő hajtás- és termésnövelő hatást, mint a nitrogén. De a hiánya is látványos elváltozást okoz. A fiatal növekvő szakaszban a szervek felépítésében játszik szerepet, míg az érés során a magvak tartalék fehérjéinek kialakulásában vesz részt.

Ismeretes, hogy a nitrogén nem ásványi eredetű formában jelenik meg, pedig a

növények túlnyomó többségben csak ásványi formában képesek felvenni. A nitrogén felvétel a talajoldatból a gyökerek segítségével NH_4^+ és NO_3^- ionok formájában történik. Az előbb jelzett ionok talajban gyorsan átalakulnak és bomlanak. Célszerű a kijuttatásokat a növényi felhasználás időpontjához minél közelebb hozni, azaz tavasszal fejtrágyaként kijuttatni.

Ha fiatal korban nem jut elegendő nitrogénhez a növény, akkor fejlődésében visszamarad, sárgul.

A sok N az egyéb tápanyag felvételét gátolva a növény fejlődését csökkenti a fitohormonok szabályozó hatása révén.

Kiemelten fontos a vetőmagtermelésnél a pontos N adagolás, mert a többlet, a szaporító szervek ideális kialakulásához szükséges fehérjék szintézisét gátolja. Hiánya természetesen a vegetatív fejlődés mellett, a generatív fejlődést is befolyásolja (bár nem olyan mértékben, mint a túladagolás).

Ha az érés során túl sok N-hez jut a növény, akkor a felhalmozódó nitrit-, nitrát vegyületek mérgezést okoznak a fogyasztó embernél, állatnál egyaránt.

A gyakorlatban előfordul, hogy túl korán adnak nagyadagú N műtrágyát. A növény még nem képes azt felvenni, a hatóanyag bomlik, elveszik. Ez a veszteség elérheti a 40 százalékot is.

Gyakran megtéveszti a gazdát a nitrogén azon tulajdonsága, hogy adagolása után a tábla szemlátomást „bezöldül”. Ez azt is jelenti, hogy az egyéb hiány tüneteket is elfed.

A növények optimális nitrogén ellátása vizuálisan nem ismerhető fel, ezért van szükség a pontos laboratóriumi meghatározásra, a levélvizsgálatokra.

Foszfór

A növényi anyagcsere folyamatok mindegyikében, a fotoszintézisben, a légzésben, az energiaközvetítő és átalakító folyamatokban, az öröklést szabályozó vegyületek kialakulásában, a gyökérképződés elősegítésében részt vesz.

A fiatal növénynél a szövetek kifejlődését segíti, de nem olyan szembetűnő hatású, mint a nitrogén. A búzánál a bokrosodást, a kalászt hozó szárok számát növeli. Az érés során a keményítő beépülését szabályozza, ezáltal jelentősen befolyásolja a gabona minőségét. A foszfortáplálkozás körülményei hatással vannak még a gyökérrendszerre, a talaj vízkészletének hasznosítására, a szárazság-

tűrésre, a toxikus hatások kivédésére, vagyis a növényi sejt megfelelő állapotban tartására.

A foszfor hiányára a búzafélék érzékenyebbek, mint pl. a kukorica. Ez azzal magyarázható, hogy a búza kritikus fejlődési szakaszában /kora tavasszal/ még hűvös van, a felvétel még csökkent mértékű, a foszforfelvétel ideje lerövidül, és ezt a növény már nem tudja pótolni.

A vetőmagtermelés szempontjából a hiány a megfelelő mennyiségű energiát adó keményítő kialakulását gátolja. Ezáltal a csíranövény fejlődési erélye csökken. Többlete viszont más létfontosságú mezoes mikroelem beépülését és a szintézisben való részvételét gátolja. Így például relatív Zn, Cu és Fe hiányt okozhat. A réz hiánya pl. a nitrogén felvételét önmagában is 25 százalékkal csökkentheti.

Fontos szempont a pollentermelő képesség és a pollen minősége is, amit a P is jelentősen befolyásol (pl. kukorica).

Gyakori hiba, hogy a foszfort nem a talaj adottságainak megfelelően adják, figyelmen kívül hagyva a jelenlevő anyagok (pl. mész) és tápanyagok mennyiségét és arányát.

Kálium

Szerepe a növényi anyagcsere folyamatokban a tápelemek kölcsönhatásai miatt, a kálium lényegesen szerteágzóbb, mint a

többi elemé. Szabályozza a növényben a tápanyagszállítás rendszerét. Ez abból is eredhet, hogy a legkisebb ion átmérőjű elem (a H⁺ionon kívül) így mindenhova „befér”. Szerepe van a vízháztartás egyensúlyában, mivel arányos káliumellátottság mellett, a növény a szárazságot jobban tűri.

Kimutatták, hogy a bakteriális és a gombabetegségekkel szemben a növény ellenállóbb (kevesebb növényvédő szer kell!!) az arányos K ellátás mellett.

Hiánya nem minden esetben látszik (más elemek beépülésének gátlásával hat). Ez az ún. „rejtett éhség” sokszor csak terméscsökkenésben nyilvánul meg. Súlyosabb esetekben már az idősebb leveleken jelentkezik.

A nagyadagú K műtrágyázás a „luxus fogyasztáson” túl gátolja a Ca, Mg, és a Na felvételét.

A vetőmagtermelésben a K hasonló hatást vált ki, mint az árutermelő magok esetében.

Gyakori hibái ugyanazok, mint a foszfornál leírtak.

A megoldás

Tulajdonképpen három kérdésre várunk választ

- ◆ milyen elváltozások jelentkeznek (még, ha nem is látjuk),

- ◆ mi okozhatja az elváltozásokat,
- ◆ hogyan hozzuk rendbe ezeket.

Laboratóriumi vizsgálatokkal a teljes termelési ciklust figyelembe véve

- Talajvizsgálatokkal megismerhetjük talajaink előnyeit, hátrányait, tápanyag szolgáltató képességét

- Növényvizsgálatokkal (megfelelő fenofázisban vett minta alapján) győződjünk meg növényeink tápláltságáról. Ebből következtethetünk:

- ◆ milyen fejtrágyázást igényel még a növény az áttelelés után,

- ◆ milyen összetételű levéltrágya alkalmazásával lehet az egyensúlyt helyreállítani.

- A csírázással és a csíra minőségének meghatározásával (vigor) zárhatjuk a kört. Ez alapot képez a következő év termeléséhez is.

Különösen fontos, hogy a tápanyagokat megfelelő arányban adjuk növényeinknek. Ügyeljünk az egyensúly megteremtésére, amely függ a talajtól, a növény igényétől, a környezeti hatásoktól. Mindezeket laboratóriumi vizsgálatokra alapozva lehet csak figyelemmel kísérni és beavatkozni.

Így lényegesen hatékonyabb és olcsóbb a tápanyagpótlás, mintha ötletszerűen végeznénk. Csak annyi tápanyagot, és olyan formában használunk fel, amennyi feltétlenül szükséges, tehát környezetünket és pénztárcánkat is óvjuk.

Dr. Wimmer Károly

Felső-Bácskai AGROLABOR Kft.

a Nemzeti Akkreditáló Testület által
NAT-1-1125/2003 számon hitelesített laboratórium

Vállalja talajok tápanyag-pótlásához szükséges mintavételét és vizsgálatát, növények ellátottságára vonatkozó mintavételt és vizsgálatot, takarmányok beltartalmi és mikrobiológiai mintavételét és vizsgálatát, termények /búza (étkezési is), kukorica, stb./ mintavételét és minősítését, malomipari termékek /liszt, stb./ mintavételét és minősítését, szakvélemény készítést.

6430 Bácsalmás, Rákóczi u.19.
Tel./fax 79/341-149 mobil: 20/9510-617
mobil: 30/682 03 04
E-mail: wimmerk@agrolabor.hu
WEB: www.agrolabor.hu

Vetőmag Szövetség és Termék Tanács új tagjai

2005. január – április

Név	cégnév	irsz	város	utca
Antal József	magánszemély	6931	Apátfalva	Kossuth u. 84.
Bischof László	magánszemély	9934	Felsőjánosfa	Arany J. út 7.
Erdélyi Zoltán	magánszemély	6346	Sükösd	Dózsa Gy. u. 300.
Kajári Gábor	magánszemély	7044	Nagydorog	Vörösmarty u. 16.
Karsai Ferenc	magánszemély	3000	Hatvan	Delelő u. 25.
dr. Kruppa József	magánszemély	4600	Kisvárd	Váralja út 22.
dr. Póczik István	magánszemély	9600	Sárvár	Magyar I. u. 12.
Török József	magánszemély	3372	Kömlő	Fő út 50.
Jakabfi György	Agrárius 33 Kft.	8800	Nagykanizsa	Kisfaludy u. 4/a.
Enyedi Dezső	Agrothermal Kft.	5451	Öcsöd	Rákóczi út 29/a.
Fekete Károly	Alemag Kft.	6771	Szeged-Szóreg	Szerb u. 59.
Halmai Anikó	Délmag Kft.	7200	Dombóvár	Katona J. u. 37/d.
Kónya Sándor	Gyulai Agrár Rt.	5700	Gyula	Kerecsényi u. 27.
dr. Szemerey Zoltán	Helvét-Farm Svájci-Magyar Agráripari Rt.	5725	Kötegyán	Kossuth u. 55.
Bodor Sándor	Jász-Farm Kft.	5100	Jászberény	Kossuth u. 94.
Tímár Sándor	Kun-Pacsér Bt.	6435	Kunbaja	Szabadság tér 12.
Kovács Ferenc	METIS Kft.	5091	Tószeg	Központi major
Huszár Lukács	Nagisz-Növény Kft.	4181	Nádudvar	Fő u. 119.
Enyedi Dezső	Öcsödi Agrár Kft.	5451	Öcsöd	Rákóczi út 29/a.
Borbíró József	Sajó 95 Bt.	5200	Törökszentmiklós	Deák F. u. 115.
Nenad Bakac	Semenarna Hungaria Kft.	7400	Kaposvár	Füredi út 101.
dr. Pozsgai Jenő	SES VanderHave Hungary Növénynevelő Kft.	9463	Sopronhorpács	Fő u. 70.
dr. Csák István	Tápió-Farm Kft.	2765	Farmos	Jászberényi út 45.
Dobi Sándor	Vegyszer-Ker 2003 Kft.	4100	Berettyóújfalu	Puskin u. 2.
Szatmári Jánosné	Zea Mays Bt.	5630	Békés	Hőzső u. 12.

Vetőmag Szövetség és Termékτανács tagjai közül 2004. évi tagdíjhátralék miatt kizárt tagok

Tag neve	Székhelye	Tanúsítvány száma
2004 évre tagdíjat nem fizetett, de 2005-ben kilépését bejelentette		
Kovács Sándorné	9700 Szombathely, Zanati út 128.	900
Szabó Sándor	5241 Abádszalók, Füredi út 17/2.	750
Szentgyörgyi János	3000 Hatvan, Doktáy út 39.	43
Szepiseed Kereskedelmi Iroda	1039 Budapest, Füst Milán u. 20.	389
Táti Termelőszövetkezet	2534 Tát, Hősök tere 2.	398
2004 évre tagdíjat nem fizettek		
Agro-Céh Vállalkozás	4080 Hajdúnánás, Wesselényi u. 8.	838
Aguti 2000 Rt.	2484 Agárd, Chernel u. 56.	96
Bede Coop Kft.	3300 Eger, Galagonyás u. 50.	114
Bellér Kálmán	4028 Debrecen, Veszprémi u. 17.	438
Cserhát-Szolg Kft.	2676 Cserhátsurány, Bem út 1.	1 118
Derekegyházi Aranykalász Szöv.	6621 Derekegyház, Tompahát 37.	104
Gólya János	5600 Békéscsaba, Bacsányi 21/1.	1 034
Hajdúmag Bt.	4030 Debrecen, Magtár u. 13.	205
Ihász Kereskedőház Kft.	5000 Szolnok, Thököly u. 80.	1 272
Jó Barátság MSZ	9312 Szilsárkány,	698
Kapitány Vetőmag	6300 Kalocsa, Búzapiac tér 3.	249
Kozma Vilmosné	3350 Kál, Dózsa Gy. u. 1/3.	1 043
Marosi Hangya Szövetkezet	6913 Csanádpalota, Szent István u. 33.	1 057
Marton István	8733 Somogyásmon, Fő u. 126.	664
Megyeri Szabolcs	4026 Debrecen, Bethlen u. 27.	445
Megyesi Elemér	4097 Tiszagyulaháza, Ady u. 25/a.	746
Németh Péter	5622 Köröstarcsa, Híd u. 3.	714
Pack-ing Kft.	4025 Debrecen, Miklós u. 15.	592
Reláció Kft.	3421 Mezőnyárád, Szent I.kir. út 90.	1 344
Sebők László	5309 Berekfürdő, Berek tér 5.	743
Varga János	5430 Tiszaföldvár, Jókai út 2.	808
Vaszkó Andrea	9023 Győr, Lovas u. 2.	1 226
Venturia 5 Bt.	7811 Szalánta, Eszterágpusztá	1 105
Visznek 96 Mg. Kft.	3293 Visznek, Vöröshadsereg út 14.	534

A 2003. évi LII. sz. "Vetőmag törvény" értelmében vetőmaggal kapcsolatos termeltetési és forgalmazási tevékenységgel csak termékτανács tag foglalkozhat!

Jövőben fenti tagok e tevékenységgel nem foglalkozhatnak.

A felsorolásban szereplő tanúsítványszámok használata érvénytelen!

Vetőmag Szövetség és TermékTanács kilépett tagjai

2005. január – április

cég neve	irsz	város	utca	tanúsítvány száma	kilépés dátuma
4M-97 Kft.	2490	Pusztaszabolcs	Hársfa u. 8.	53	2005.01.31.
Ácsi Mg. Szövetkezet	2941	Ács	Fő u. 43.	857	2005.01.31.
Agro-Aba Kft.	8127	Aba-Bodakajtor		1204	2005.03.18.
Agroács Szövetkezet	2941	Ács	Fő u. 43.	858	2005.01.31.
AgroDocks Kft.	9751	Vép-Ferencmajor		453	2005.03.16.
Agrokémia Szolnok Kft.	5000	Szolnok	Kombájn u. 1.	1178	2005.03.23.
Agro-Makó Kft.	6900	Makó	Aradi u. 121.	1288	2005.02.17.
Agronyír Kft.	4300	Nyírbátor	Árpád út 156/a.	818	2005.03.11.
Agrorum Kft.	2941	Ács	Fő u. 43.	1102	2005.02.04.
Arrivál 2000 Kft.	5430	Tiszaöldvár	Mártírok út 127.	1248	2005.03.29.
Bárdi Péter	5630	Békés	Bartók B. u. 11.	1114	2005.04.08.
Bezenyei Mg. Szövetkezet	9223	Bezenye	Ady E. u. 47.	1116	2005.03.23.
Bóna Jánosné	9300	Csorna	Árpád u. 22.	850	2005.04.14.
Compositae Kft.	2900	Komárom	Czuczor G. u. 6.	487	2005.02.07.
Dolinka Zsolt	2462	Martonvásár	Mikszáth K. u. 16.	611	2005.03.16.
Ficsór István	3350	Kál	Fő út alsó 56.	13	2005.02.09.
Gabona Kft.	1124	Budapest	Apor V. tér 25-26.	1316	2005.03.25.
Herceghalmi Kísérleti Gazdaság Rt.	2053	Herceghalom	Gesztenyés u. 3.	660	2005.03.21.
Interseed Kft.	6500	Baja	IV. 163.	235	2005.03.30.
Lantos Tiborné	5100	Jászberény	Aprítógépgyár u. 9.	29	2005.02.10.
M & N Agrár Kft.	9224	Rajka	Meixner tanya	800	2005.04.18.
Mádl és Társai Bt.	8572	Bakonyszücs	Deák F. u. 14.	1053	2005.01.27.
M-Agro Gazdabolt	6521	Vaskút	Alkotmány u. 10.	1308	2005.04.05.
Pannónia Agrárország Szöv.	1056	Budapest	Belgrád rakpart 24.	1328	2005.01.27.
Pécsi Mg. Rt.	7761	Pécs-Üszögpuszta		1343	2005.04.18.
Polgár Lajos	9144	Kóny	Soproni u. 4.	749	2005.02.09.
Rozsi József	6346	Sükösd	Mártírok u. 53.	1284	2005.02.17.
Rustica Kft.	2890	Tata	Hamari 13/b.	1126	2005.03.11.
Varga György	9200	Mosonmagyaróvár	Fuvaros u. 34.	1203	2005.03.21.
Vegyszer-Ker 2000 Bt.	4100	Berettyóújfalu	Bessenyei ltp. 7.	998	2005.02.04.
Visnyei János	2769	Tápiószőlős	Bicskei út 25.	1305	2005.03.29.

A felsorolásban szereplő számú tanúsítványok használata érvénytelen!

VETŐMAG SZÖVETSÉG ÉS TERMÉKTANÁCS elérhetőségei

Cím: 1054 Budapest, Szabadság tér 14.

Postacím: 1240 Budapest, Pf. 140.

Telefon: 06-1-332-5755 • Telefax: 06-1-302-6507

E-mail: vetomagt@hu.inter.net

Honlap: www.vetomagtermektanacs.hu

Tájékoztatás rendeletek módosításáról

„A szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról” szóló 48/2004, valamint „A növényfajták állami elismeréséről” szóló 40/2004 FVM rendeletek módosultak. A módosítások a 2005. március 22.-én megjelent Magyar Közlöny 34. számában található, illetve letölthetők a Vetőmag Szövetség és Terméktanács honlapjának főoldaláról a www.vetomagtermektanacs.hu címen.

A növényfajták oltalmáról szóló új díjtétel-rendelet

Megjelent a 19/2005. (IV.12.) „A Magyar Szabadalmi Hivatal előtti iparjogvédelmi eljárások igazságszolgáltatási díjairól” szóló GKM díjtétel rendelete (Magyar közlöny 47. szám). A bejelentési és fenntartási díjak összege csak az inflációt követő módon emelkedtek, figyelembe véve a hazai mezőgazdaság és növénynevelés jelenlegi helyzetét.

A korábbi évekhez képest új elem, hogy 2005. november 1.-től a Magyar Szabadalmi Hivatalon keresztül is lehet fajtát közösségi növényfajta oltalomra bejelenteni.

Fajtaelismerés és fajtavédelem az EU-ban és Magyarországon

(kereshető adatbázisok)

A VSZT-t sokan keresik meg információt kérve egyes fajták elismerését, vagy oltalmazását illetően. Mindkét kategóriának létezik uniós, illetve hazai formája is. Az Interneten kereshető adatbázisok lehetővé teszik mindenki számára, hogy egy konkrét fajta elismerésére, illetve oltalmazására vonatkozó információknak utána nézzen. A

VSZT honlapjának „Vetőmag forgalmazás etikai háttere” c. menüpontjában csoportosítva, rövid magyarázat kíséretében közöljük ezeket a címeket.

EU-Oroszország közötti egyezmény a növényi termékek (vetőmag is) kereskedelmét illetően

Előzmények

2004 nyarán Oroszország problémáit jelentett a nyugati virágtripsz (*Frankliniella occidentalis*) fertőzéssel kapcsolatban egyes növényi terméket tartalmazó szállítmányokban. Továbbá panaszkodott az áru minőségével, ellenőrzésével kapcsolatos hiányosságok miatt is. Oroszország megakadályozta a növényi termékek exportját egyes EU országok esetében (Dánia, Észtország, Németország és Hollandia), mivel úgy vélte, hogy nem tesznek hatékony lépéseket a kérdés rendezése érdekében. Az érintett országok kétoldali tárgyalásokba kezdtek az orosz hatóságokkal. 2004. decemberében a tárgyalások lefolytatását az EU Bizottsága átvette a tagországoktól. Az Európai Vetőmag Szövetség /ESA/ többször a Bizottság tudomására hozta, hogy a megállapodás nagy jelentőséggel bír az európai vetőmagiparra is.

Egyezmény 2005.03.16.

Az Európai Bizottság befejezte az EU exportra vonatkozó egységes növény-egészségügyi bizonyítvány kibocsátásával kapcsolatos tárgyalásait Oroszországgal. Oroszország figyelmeztetett, hogy bezárja piacát minden, az EU-ból származó növényi termék elől, ha nem kerül bevezetésre az egységesített növény-egészségügyi bizonyítvány 2005. április 1.-ig. Ezt elkerü-

lendő intenzív tárgyalás vette kezdetét Oroszország és az EU között, melynek eredménye egy olyan 3 hónapig tartó átmeneti időszak, amelyben mind a régi, mind az új bizonyítványok egyaránt használhatók.

A megállapodás kitér mindazon problémákra, amelyet az orosz fél felvetett, így a bizonyítvány kiadására vonatkozó biztonsági előírásokra is. Mindkét fél célja a bizonyítvány kiadásával kapcsolatos visszaélések elkerülése.

Következő lépés

Minden tagországnak feladata, hogy bevezesse a megállapodás eredményeként kidolgozott új növény-egészségügyi bizonyítványt. A három hónapos átmeneti időszak érvényben van az új bizonyítványok bevezetéséig.

További részleteket is közlünk mihamelyst rendelkezésre állnak.

A kórokozó-, kártevő-gazda-növény kapcsolat fokának zöldségnövényeknél használható nevezéktana

(ISF ajánlás)

A Nemzetközi Vetőmag Szövetség /ISF/ 2004. májusi közgyűlésén elfogadott egy álláspontot a gazda-patogén kapcsolatok nevezéktanáról zöldségnövények esetében.

A Vetőmag Szövetség és Terméktanács az ajánlást lefordította és magyarországi használatát fajtakatalógusokban, illetve egyéb fajtaleírást tartalmazó anyagokban kedvezőnek tartja. Célszerűnek tartanánk, ha a jövőben megjelenő különböző cégismertető kiadványok egységesen, az ISF javaslatát figyelembe véve készülne.

A lefordított és az eredeti dokumentum a VSZT honlapján /főoldal/ található.

Fotók: Avar László

